

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S "BORBO".

Z ZASEDANJA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

DELEGATSKI NAČIN VOLITEV in zbori proizvajalcev v občinah

dve najpomembnejši novosti novega zakona o volitvah in odpoklicu ljudskih odbornikov

Ljubljana, 12. jul. Na današnjem zasedanju ljudske skupščine LR Slovenije so poslanci Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev na skupni seji pod vodstvom predsednika Mihe Marinka poslušali obrazložitev predloga zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov. V imenu izvršnega odbora ljudskih odborov. V imenu izvršnega odbora ljudskih odborov. V imenu izvršnega odbora ljudskih odborov.

TESNEJŠE SODELOVANJE PROIZVAJALCEV PRI GOSPO- DARJENJU

Druška važna novost zakona je uvedba zborov proizvajalcev v občinah, ki bodo omogočili neposrednim proizvajalcem temeljite obravnavanje občinske, gospodarske in družbene problematike. Ne gre zgolj za večjo udeležbo delavcev pri usmerjanju gospodarske in splošne komunalne politike, ampak za krepitev vloge proizvajalcev nasploh. Pri tem mislimo tudi vlogo proizvajalcev v kmetijstvu, obrti in drugih gospodarskih panogah. Dosedanje izkušnje, je dejal tov. Krivic, zlasti zborov proizvajalcev v občinah v LR Hrvatski kažejo, da lahko ti organi znatno olajšajo in spodbujajo razvoj socialističnega usmerjanja tudi na pretežno kmetijskih področjih. Pomanjkljivost dosedanjega sistema je bila v tem, da so bili okrajni, republiški in zvezni zbori proizvajalcev premalo povezani z občinskimi ljudskimi odbori in dokaj slabo tudi z delavskimi sveti in volivci.

Predlog novega zakona sta zglasovala na ločenih sejah oba zbora. Predsednik republiškega zbora je povedal, da uvedba delegatskega sistema volitev v okrajne ljudske odbore ne bo zmanjšala demokratičnosti, temveč jo bo celo zvečala, kajti ljudski odborniki okraja bodo po vsej odgovornosti za svoje delo predvsem naši osnovni družbeno politični celici - komuni. S tem se ne bodo krepile lokalistične tendence, temveč nasprotno, zelo bo olajšano povezovanje ožjih koristi posameznika in občine s širšimi koristmi okraja.

Čestitka predsednika Tita ob Dnevu vstaje črnogorskega naroda

Beograd, 12. jul. (Tanjug) - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku Ljudske skupščine LR Črne gore Blažu Jovanoviću ob prazniku 13. julija, Dnevu vstaje črnogorskega naroda, naslednjo brzojavko:

"Tovariš predsednik, ob 13. juliju, Dnevu vstaje črnogorskega naroda, Vas prosim, da sprejmete in sporočite vsemu črnogorskemu ljudstvu moje prisrčne pozdrave in najtoplejše čestitke.

Črnogorski narod je lahko, kakor tudi ostali jugoslovanski narodi, ponosen na svoj veliki prispevek v boju za svobodo, bratstvo in srečno socialistično bodočnost naših narodov. Zgodovina narodnoosvobodilnega boja bo ohranila bodočim narodom spomin na velika dejanja in boj pogumnega črnogorskega naroda, ki se je množično odzval pozivu Komunistične partije k vstaji ter prvega dne začel neenak oborožen boj z okupatorjem in domačimi izdajci. In tako, kot se je znal tedaj bojevati za svobodo in novo življenje do zadnje kaplje svoje krvi, tako zna črnogorski narod tudi dandanes ceniti pridobitve tega boja in se hkrati z ostalimi narodi in vodstvom Jugoslavije boriti za mir, ki edino lahko zagotovi nove uspehe v naši socialistični graditvi."

Predsednik republike Josip Broz Tito je včeraj na Brionih sprejel sirskega zunanjega ministra Salaha Bitarja in se zadržal z njim v daljšem razgovoru. Popoldne je sirskega gost s letalom odpotoval v Beograd in odšel v Sirijo. - V četrtek je bil Salah Bitar na Bledu in v Ljubljani, kjer si je ogledal tudi Lito-stroj.

Na sliki: Salaha Bitar v razgovoru s podpredsednikom Ljudske skupščine Slovenije dr. Ferdinom Kozakom in našim poslanikom v Siriji dr. Slavkom Zoretom

SREDIŠČE OSTANE SAMOSTOJNA OBČINA

Predlog zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Sloveniji ni vseboval večjih bistvenih sprememb v teritorialni razdelitvi. Že na odborih je bilo največ govora o občini Središče v pujskem okraju. Z večino glasov so na današnjem zasedanju odločili, da ostane Središče samostojna občina še naprej, kot je to tudi želja tamošnjega prebivalstva.

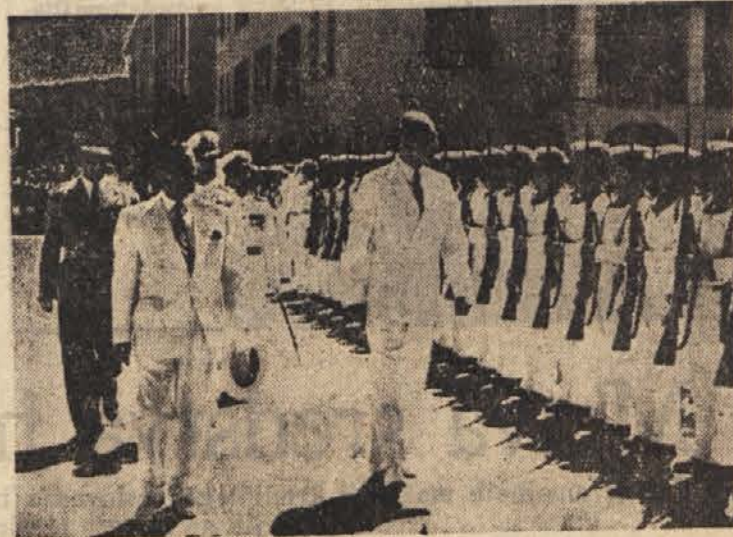
V nadaljevanju zasedanja so, po obrazložitvi sprejeli predlog zakona o izvedbi priključitve odpravljenih občin in okrajev, nato pa še predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi šole za socialne delavce. Poročevalec odbora za kulturo in prosveto republiškega zbora je dejal, da je šola v dveh letih svojega obstoja upravičila značaj višje šole. Zato sprememba zakona predvideva, da se prizna diplomantom rang višje šole. Hkrati je v zakonu predvideno, da bodo vpisovali v šolo tudi slušatelje, ki nimajo popolne srednje šole, pač pa ustrezno prakso na področju socialnega dela.

V naslednji točki dnevnega reda so obravnavali predlog sklepa o razrešitvi članov univerzitetnega sveta in članov nekaterih fakultetnih svetov univerze v Ljubljani, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LRS. Ta sprememba je bila potrebna zato, ker so z zakonom o univerzi v Ljubljani reorganizirali nekatere dosedanje

fakultete in ustanovili nove. Sprito tega je bilo potrebno razrešiti člane fakultetnih svetov teh fakultet in univerzitetni svet. Poslanci so predlog soglasno sprejeli, prav tako pa tudi predlog sklepa o določitvi števila članov, ki jih je izvolila Ljudska skupščina LR Slovenije v univerzitetni svet in v fakultetne svete univerze v Ljubljani.

PRIZNANJE DOSEDANJEMU UNIVERZITETNEMU IN FAKULTETNIM SVETOM

Pri tej točki dnevnega reda se je priglasi k besedi predsednik izvršnega sveta Boris Kraigher, (Nadaljevanje na 2. str.)

Grška kraljevska dvojica, ki je v gosteh pri predsedniku republike Tita in njegovi soprogi na Brionih, se je včeraj dopoldne z motornim čolnom odpeljala na otok Vango, popoldne pa so kralj Pavle, kraljica Frederika, predsednik Tita in njegova soproga Jovanka prebili na vožnji z motorno ladjo "Podgorica" po Jadranskem morju. V četrtek sta si grška gosta v družbi predsednika Tita in njegove soproge ogledala Brione. - Na sliki: kralj Pavle in predsednik Tita pregledujeta častni bataljon mornarjev ob prihodu grških gostov na Brione

SEJA IZVRŠNEGA SVETA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

ODLOK IN NAVODILO S PODROČJA GOZDARSTVA

Uredba o republiškem skladu za pospeševanje založništva in predlog za porazdelitev devizne kvote sprejeta

lesu na panju in prispevkov od sečnje gozdov;

- odlok o zbiranju, delitvi in uporabi prispevkov od sečnje lesa v zasebnih in združinskih gozdovih. Glede zbiranja prispevka je tu med drugim rečeno, da določi okrajni ljudski odbor vsako leto z okrajnim družbenim planom, kolikšen del prispevkov pripade okrajnemu gozdnemu skladu.

Izvršni svet je nadalje sprejel navodilo o organizaciji gozdarske službe v okrajih, kjer opravljajo to službo kot samostojni upravni organi pod nadzorstvom tajništva okrajnih ljudskih odborov - okrajne uprave za gozdarstvo, in v občinah, kjer bo gozdarska služba stvar posebnega referata za gozdarstvo - organizacijske enote oddelka ali odseka za gozdarstvo oziroma tajništva občinskega ljudskega odbora.

V nadaljevanju dnevnega reda je izvršni svet sprejel odločbo, s katero se določa število odbornikov, ki jih bodo izvolili ljudski odborniki pujskega in kočevskega okraja (ki se ukinjata) v ljudska odbora, katerima se priključita - v OLO Maribor oziroma OLO Ljubljana.

Volitve naj bi opravili ljudski odbori odpravljenih okrajev najpozneje do 1. avgusta t. l.

Nadalje je na današnji seji IS sprejel uredbo o republiškem skladu za pospeševanje založništva. Sklad, s katerim bo upravljala Svet za kulturo in prosveto, je republiški proračunski sklad in bo

pospeševal založništvo s tem, da bodo iz njegovih sredstev črpale podpore za izdajanje določenih knjig in revij. Od teh so na prvem mestu učbeniki, kamor sodijo tudi učbeniki in druga dela s področja glasbene in druge umetnosti, dalje slovarji, knjige in revije politične in ideološke ter druge znanstvene, poljudno znanstvene in strokovne literature, knjige in revije mladinske ter domače in tuje klasične literature.

Na predlog Fakultetnega sveta medicinske fakultete univerze v Ljubljani, ki je izvršnemu svetu obširno obrazložil pogoje študija v prvih letnikih, je izvršni svet sprejel odlok o natečaju za sprejem novih študentov na fakultetah za splošno medicino in stomatologijo univerze v Ljubljani, po katerem se lahko sprejme v študijskem letu 1957/58 na to fakulteto 130 novih študentov.

Izvršni svet je razpravljal o predlogu za porazdelitev 25 milijonov deviznih dinarjev, za kolikor se je povečala letošnja republiška devizna kvota iz centralnega deviznega fonda. Pri razdelitvi teh sredstev je bila dana prioriteta skladu za borbo proti poliomielitisu, v katerega je bila določena vsota 10 milijonov deviznih dinarjev; pri razdelitvi teh sredstev so udeleženi še okrajni, znanstvene knjižnice za nabavo znanstvenostudijske literature, univerza, Svet za kulturo in prosveto, Zavod za statistiko in evidenco ter Svet za šolstvo.

Naposled je izvršni svet razpravljal o republiškem skladu za gospodarske kadre in dal privolitve v predračun njegovih dohodkov in izdatkov v letu 1957.

Sprejel je predlog o določitvi stopnje prispevka za gospodarske kadre v letu 1957, ki so ga dale Obrtna, Gostinska in Prometna zbornica in ki ga bodo plačevale zasebne obrtne delavnice, zasebna gostišča, zasebni lastniki motornih vozil, ki se ukvarjajo z javnim prevozom, ter zasebni lastniki ladij, ki se ukvarjajo z javnim prevozom v pomorski in notranji plovi. Zbornice so izrazile mnenje, da je predlagani prispevek 2% od dohodnine privatnih gospodarstev približno enak, kot jih prispevajo iste gospodarske panoge v družbenem sektorju. Izvršni svet je predlog sprejel.

VREMENSKA NAPOVED

23. sobota, 13. julija

Sprva pretežno jasno, popoldne nekoliko povečana oblačnost. Temperatura ponoči med 10 in 15, v Prirami okoli 13, najvišje dnevne temperature do 25 stopinj C.

Stanje vremena
Nad naše kraje pritaka v višinah nekoliko toplejši zrak. Nove frontalne motnje so zaleze že zahodno Evropo in se pomikajo dalje proti vzhodu. Za njimi prodirajo precej hladnejše zračne mase.

Pogoji zaboljšanje stikov

Prvi sekretar CK KP SZ Hruščev je na mitingu v Pragi govoril tudi o odnosih z našo državo

Praga, 11. jul. (Tanjug). Prvi sekretar CK KPSZ Hruščev je včeraj na mitingu v tovarni "Stalingrad" v Pragi izjavil, da ima "vsaka država socialističnega tabora" svoje posebnosti, svoje značilne poteze, pogoje z zgodovinskimi, gospodarskimi in kulturnimi razvojem ter z narodnimi tradicijami.

Hruščev je rekel, da vsaka država in vsaka komunistična partija na svoj način obravnavata to ali ono vprašanje in da vsaka partija opravlja svoje delo, stoje na stališču konkretnih pogojev svoje države, na ravni gospodarskega in kulturnega razvoja, kar je razumljivo. Hruščev je rekel, da delajo tako vse socialistične države in omenil, da ne bi bilo pametno, če bi vse države socialističnega tabora druge v vsem posnemale. "Toda," je poudaril, "naše partije so neomajno združene v tistem, kar je glavno, v svoji vdanosti marksizmu-leninizmu in njegovim temeljnim načelom."

Potem je Hruščev govoril o dogodkih na Madžarskem in med drugim rekel, "Mi smo iz teh dogodkov povzeli določen nauk, in sicer, da moramo okrepiti našo revolucionarno budnost, združiti sile socialističnega tabora ter odločno in smelo odstraniti lastne napake in pomanjkljivosti. Hruščev je govoril tudi o stikih z Jugoslavijo in izrazil mnenje, da so dani vsi pogoji za njihovo zboljšanje. "Zato bomo napeli vse sile," je rekel, "da dosežemo popolno enotnost ideološkega razumevanja ter enotnost dejavnosti revolucionarnih sil in komunističnih partij vsega sveta. Med njimi tudi Jugoslavije." Potem je govoril o delavskih svetih v Jugoslaviji in pripomnil, da niso edina organizacijska oblika. Na koncu se je kritično dotaknil gospodarske pomoči, ki jo dobiva Jugoslavija od ZDA, kakor tudi stališča Jugoslavije nasproti dogodkom na Madžarskem.

Titov pozdrav japonski partiji

Beograd, 12. jul. (Tanjug). Ob 35-letnici KP Japonske, ki jo bodo proslavili 15. julija letos, je poslal generalni sekretar ZKJ Josip Broz-Tito Centralnemu komiteju KP Japonske naslednjo brzojavko:

"Dragi tovariši, ob 35-letnici vaše partije vam pošiljam v ime CK Zveze komunistov Jugoslavije tovariške pozdrave in želje, da bi japonski komunisti dosegli še lepše uspehe v boju za mir in socializem."

Minulo sredo je prispel v Beograd bivši predsednik indonezijske vlade dr. Ali Sastroamidjojo. Včeraj je obiskal Ljudski odbor Beograda, kjer se je razgovarjal z njegovim predsednikom Djurico Jokicem, potem pa je predaval v Inštitutu za mednarodno politiko in gospodarstvo o sedanjih problemih in zunanji politiki Indonezije.

Svoboden promet z žitom

Iz izjave državnega sekretarja za blagovni promet dr. Marijana Breclja

Beograd, 11. jul. — Zvezni izvršni svet je sprejel te dni nove predpise, ki omogočajo svobodnejši promet z žitom in nadaljnji razvoj trga kmetijskih izdelkov. Državni sekretar za zunanje zadeve dr. Marijan Breclj je dal v tej zvezi zastopnikom tiska izjavo, v kateri je pojasnil nove ukrepe.

Prehod k svobodnemu prometu vseh vrst žita pomeni, da bodo vse proizvajalne organizacije, t. j. trgovinska, industrijska in komunalna podjetja, ki se ukvarjajo s prometom z žitom, oziroma lahko neposredno trgovali z vsemi vrstami žita. Ta podjetja bodo lahko na prostem trgu sklepale pogodbe s proizvajalnimi organizacijami, kupovala žito na borzah, avkcijah in drugih trgih na veliko in podobno. Za proizvajalne organizacije je imeti zadrugne organizacije in njihove ekonomske delovne zadrugne. Individualnim

proizvajalcem bo tako omogočeno, da bodo preko zadrug najrentabilnejše vnovčili svoj pridelek, da bodo seveda lahko, kakor doslej, tudi sami neposredno nastopali na trgu. Sprito takšnega svobodnega prometa z žitom pa je še nadalje naloga skupnosti, da s svojo politiko zagotovi stalno napredovanje kmetijske proizvodnje, da čimbolj vpliva na stabilizacijo trga in tako zagotovi normalno preskrbo prebivalstva.

Da bi to nalogo izpolnili, je rekel dr. Breclj, je bil sprejet pomemben sklep o zajemnih cenah žita, to se pravi, da se država že vnaprej zaveže, da bo odkupila vse količine vseh vrst žita, katere ji ponudijo zadrugne organizacije, kmetijska posvetstva in kmečke delovne zadrugne.

Za žito iz letine 1957 in 1958 jamči država ceno 36 din za kilogram pšenice, 33 din za kilogram rži in 31 din za kilogram ovsa, ječmena in koruze. S takšnimi pogoji lahko kmetijske zadrugne kot organizatorji proizvodnje določene navedene vrste žita proizvajalci v vseh oblikah kooperacije. Skupnost je naložila za drugo leto zavezo, da bo razširjena proizvodnja v kmetijah. S temi novimi ukrepi je ta njihova vloga še večja sprito možnosti perspektivnejše investicijske politike. Glede na zajemne cene bodo lahko zadrugne vplačale v svoj investicijski sklad najmanj 2,5 dinarja za kilogram prodane žita. Zato je bil s predpisom določen prispevek v tej višini.

Promet z žitom se že zdaj vedno odvijata prek zadrugnih

zvez, v prihodnje pa se bo še bolj. Po sedanjih predpisih lahko tudi druge organizacije z določenimi pogoji kupujejo žito od individualnih proizvajalcev na trgih na debelo ali neposredno v svojih obratih. Da bi zagotovili na trgu enake pogoje zadrugam in gospodarskim organizacijam, je z novimi predpisi določeno, da morajo podjetja, pooblaščenca za prodajo žita, kakor tudi industrijska podjetja plačati 4 din za vsak kilogram žita, kupljenega na ta način, v korist investicijskega sklada okraja za pospeševanje proizvodnje in prometa z žitom.

Vsi ti ukrepi so preračunani tako, da se sedanje cene kruha ne bodo spreminjale.

V interesu stabilizacije trga in naše splošne gospodarske politike je, je rekel na koncu dr. Marijan Breclj, da gospodarske organizacije disciplinirano nastopajo na trgu in s čimvečjo zavestjo izpolnjujejo vse naloge na tako pomembnem področju, kot je promet z žitom.

Koliko škode so napravile vremenske neizgode

Beograd, 12. jul. (Tanjug). Naše kmetijstvo je v letošnjem maju in juniju zaradi elementarnih neizgode utrpelo za več kot 9,5 milijarde dinarjev škode. Mraz, ki je pritisnil maja, je povzročil škode za več kot štiri milijarde dinarjev. Ostalo škodo pa je treba pripisati poplavam, nalivom, močnim vetrovom in drugim neizgodam. Junija je bilo poplavljenih 55.894 ha obdelovalne zemlje, kjer so kmetijske rastline večidel uničene. Poplav ni bilo v Sloveniji, Makedoniji in Črni gori. Letošnja škoda sprito elementarnih neizgode je približno enaka škodi v letu 1955.

Z ZASEDANJA Ljudske skupščine LRS

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki je predlagal, naj skupščina izreče pohvalo in priznanje dosedanjemu univerzitetnemu svetu in

V duhu smernic kongresa delavskih svetov

Ljubljana, 13. jul. Delavski svet Casopisnega založniškega podjetja »Ljudske pravice« je na včerajšnji seji med drugim razpravljal o družbenem planu za leto 1957. Med razpravo je ponovno ugotavljal, da razni predpisi z retroaktivno veljavnostjo močno ovirajo redno in pravilno poslovanje podjetja. V zvezi s tem je kritiziral, podobno kot so že kritizirali posamezni delegati na kongresu delavskih svetov, sprejemanje takšnih predpisov in sklenil poslati pismo Zboru proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine s prošnjo, naj bi čimprej dosegel, da bi zakonodajni organi tudi v praksi upoštevali smernice kongresa delavskih svetov.

svetom reorganiziranih fakultet. Dejal je, da so dobro izpolnili svojo osnovno nalogo, to je uspeli so sodelovali in pripravili novi republiški zakon o univerzi. Hkrati je izrazil upanje, da bodo temu zgledu sledili novoizvoljeni sveti in prav tako uspešno izpolnjevati naloge, ki jim jih je poverila Ljudska skupščina.

Pred zaključkom današnje seje so na skupščini sprejeli še predlog odloka o določitvi števila članov Sveta odvetniške zbornice Slovenije in predlog odloka o prenosu krajevnega območja okrajnega sodišča v Kočevju iz območja okrajnega sodišča v Novem mestu v območje okrajnega sodišča v Ljubljani, kar je nujna posledica združitve okrajev Ljubljana in Kočevje. Odobrili so še predlog o razpisu nadomestnih volitev v 7. volilni enoti okraja Celje zaradi smrti ljudske poslanke Nine Pokorn.

Na koncu je bilo sklenjeno, da bodo letošnje skupščinske počitnice trajale od 15. julija do 15. septembra. M. R.

Mrtva sredstva hranilnic

Zaradi omejenih možnosti kreditnega poslovanja imajo hranilnice znatna sredstva, ki jih ne morejo plasirati

Z naglico, ki marsikoga preseneča, se v zadnjem času dvigajo pri nas hranilne vloge. Samo pri hranilnicah v Sloveniji so te vloge v prvih petih mesecih t. l. narasle za 481 milijonov in so konec maja dosegle 2239 milijonov din, kar je 36 % vseh hranilnih vlog v Sloveniji, ki so že prekorale 6 milijard.

To naraščanje vlog je rezultat naporov za stabilizacijo gospodarstva, ki vpliva zaupanje v dinar in pospešuje smisel za varčevanje; hkrati pa je dvigovanje vlog tudi rezultat vztrajnega prizadevanja za boljšo organizacijo in za propagando varčevanja, kar je predvsem zasloga hranilnic. Zato je več kot upravičena zahteva naših hranilnic, da se naposled uredi pogoji njihovega poslovanja, da njihov razvoj ne bo oviran. Hranilnice v Sloveniji imajo da-

nes poleg obvezne rezerve in likvidnostne rezerve, ki morata znašati 20 % hranilnih vlog, še za okrog 370 milijonov din neplasi-ranih sredstev, to pa zgolj zaradi tega, ker so njihove možnosti za dajanje kreditov in posojil zelo omejene. O tem so že prejšnji mesec razpravljali na letni skupščini Zveze komunalnih bank in hranilnic FLRJ v Subotici, včeraj pa znova na letni skupščini Zveze hranilnic LRS v Ljubljani. Skupščina se je udeležil tudi

predstavniki zagrebške mestne hranilnice prof. dr. Bačić, ki je ponovno posegel v razpravo in med drugim dejal, da bi bilo absurdno, če bi začele hranilnice omejevati sprejemanje hranilnih vlog.

Iz referata in diskusije na skupščini lahko izluščimo dva osnovna problema naših hranilnic. Pri plasiranju zbranih sredstev se morajo hranilnice praktično omejevati le na dajanje potrošniških kreditov. Dajanje kreditov za popravilo in zidavo hiš in za komunalne gradnje pride le v majhni meri v poštev, ker se taki krediti lahko dajejo le z rokom enega leta. Zvezni državni sekretariat za finance pa še ni izdal predpisa o tem, kakšen odstotek hranilnih vlog lahko hranilnice uporabijo za srednjeročne in dolgoročne kredite. Razen tega se morajo hranilnice pri kreditiranju držati splošnih predpisov za kreditne posle, ki pa so prilagojeni za poslovanje bank. Zdej zahtevajo, da se jim priznajo širše možnosti kreditiranja, zlasti pa, da bi lahko dajale kredite v okviru zbranih sredstev tudi gospodarskim organizacijam. Čimprej je treba izdati tudi dopolnilne predpise za dajanje srednjeročnih in dolgoročnih kreditov.

Drugo pereče vprašanje se nanaša na obrestno politiko. Po predpisih morajo hranilnice obrestovati hranilne vloge z najmanj 5 % letno. Za potrošniške kredite smejo po odločbi, ki je bila izdana konec aprila, zaračunati le 6 % obresti (prej 7 %). Iz obrestne razlike enega odstotka pa nikakor ne morejo kriti režijskih stroškov in povzroči še stroškov za propagando varčevanja, še manj seveda, če imajo neplasi-rana sredstva, ki se jim obrestujejo le z enim odstotkom.

O teh perečih vprašanjih naših hranilnic bo v kratkem razpravljala tudi Stalna konferenca mest.

SEJA ODBORA ZA PROSVETO IN KULTURO ZIS

JAVNA RAZPRAVA

o osnutku sistema šolanja in vzgoje v FLRJ mora biti zaključena do 1. oktobra

Beograd, 12. jul. (Tanjug). Odbor za prosveto in kulturo ZIS je na včerajšnji seji obravnaval osnutek sistema šolanja in vzgoje v FLRJ. Po načelni razpravi o temeljnih načelih, na katerih stoji osnutek, je sklenil predlagati Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi po javni razpravi razen osnutka resolucije o sistemu šolanja in vzgoje v FLRJ poslali Zvezni ljudski skupščini tudi osnutek zakona o sistemu šolanja.

Odbor je posebej proučil vprašanje, kako bi kazalo organizirati javno razpravo o osnutku sistema šolanja in vzgoje v FLRJ, ki ga je komisija za reformo šolstva odbora za prosveto Zvezne ljudske skupščine že poslala svetom za prosveto republik in okrajev ter drugim zainteresiranim orga-

nizacijam in ustanovam. Ker mora biti javna razprava o tem osnutku zaključena do 1. oktobra 1957, je odbor opozoril na to, da je treba posebej pritegniti k organiziranju razprave organe prosvete in pri tem posvetiti posebno pozornost vključevanju ne le prosvetnih delavcev in organov prosvete, marveč tudi družbenih in gospodarskih organizacij, strokovnih društev ter posameznih javnih in družbenih delavcev.

Pripombe k osnutku sistema šolanja in vzgoje bo treba pošiljati republiškim svetom za prosveto ali neposredno Zavodu za proučevanje prosvetnih vprašanj — Beograd, Moše Pijada 12/IV.

Odbor je obravnaval tudi probleme v zvezi z razdelitvijo dobička založniških podjetij ter vprašanje tolačenja in uporabe čl. 24 splošnega zakona o univerzah.

Zagreb, julija. — Kaj napoti človeka, ki že 50 ali več let živi v Kaliforniji, Minnesoti ali Argentini, da se znova napoti čez Atlantik in po toliko letih obišče svoj rojstni kraj? Takšne ljudi smo srečali te dni. Prve dni vpletajo v pogovor kako angleško ali špansko besedo, dokler se povsem ne privadijo hrvatskemu jeziku. Kaj je napotilo mlado Helen Princ iz Denvera v Kolorado, da je obiskala vasico Roso-panjek pri Karlovcu, katere ime je pozabila, in ko so ji ga omenili in pokazali na zemljevidu, ga je komaj znala izgovoriti? Prišla je, da vidi domovino svojih staršev, čeprav je rojena v Ameriki.

POLDRUGI MILIJON JUGOSLOVANSKIH IZSELJENCEV

Za pomorščaki, ki so upostavili naša prva naselja v raznih deželah sveta, so se izseljevali tudi kmetje iz pasivnih krajev Dalmacije, Hrvatskega Primorja, Gorskega Kotara in Like. Zdej je v tujini nad pol milijona gospodarskih izseljencev iz Jugoslavije, vsteti pa niso njihovi otroci in izseljenci, ki so se izselili iz drugih razlogov. Največ izseljencev, malone milijon, je hrvatske in srbske narodnosti iz Hrvatske. Sledijo Slovenci, potem Makedonci. Iz Srbije se izseli malo ljudi. Naši ljudje so se povsod v tujini zbirali v svoja društva in si medsebojno pomagali.

V imenih izseljenških društev v začetku minulega stoletja — ko so začela dobivati tudi večji pomen — največkrat naletijo na ime »slavanski«. To so bili časi, ko beseda »jugoslovanski« še ni bila tako znana. Naši ljudje so ustanavljali društva, v katerih so zbrali izseljence iz enega kraja, toda ta društva so hkrati zbirališče izseljencev vseh naših narodnosti. Največja izseljenška organizacija je Hrvatska bratrska zajednica s sedežem v Pittsburghu v ZDA, ki ima 106.000 članov in blizu 600 podružnic, premoženja pa 23 milijonov dolarjev.

Zanimiva so imena društev naših izseljencev: »Sinovi i kćeri otoka Krka« v

IZSELJENCI IN STARA DOMOVINA

Povsod žive naši ljudje

PO 50 LETIH SPET V DOMAČEM KRAJU

New Yorku, »Društvo Zumberčana v čeni v »Ameriški odbor za pomoč Jugosla-Pittsburgu«, »Plješivica« v Chicagu, »Komiški klub« v San Pedru v Kaliforniji in mnoga druga. Razen kulturnega življenja organizirajo v društvih tejaže za učenje našega jezika, za zgodovino naših narodov in za narodne običaje. Pomembno vlogo imajo izseljenški časniki, ki jih je izhajalo v vsej zgodovini našega izseljenstva kakih tisoč.

CESTE, CENTRALNE AMBULANTE IN BOLNIŠNICE

Ne gre za pomoč družini — naši izseljenci so storiili mnogo več. Celo stoletje traja ta pomoč, ki je nihče ne more prikazati v številkah. Vasa Čuković je zgradil v Risnu v Boki Kotorski bolnišnico za kostne bolezni, Bonačić — Sorigo iz Milne na Braču je zapustil pol milijona dolarjev za razvoj svojega rojstnega kraja. Zvonimir Medović iz Kune na Pelješcu je uredil v tem kraju novo sodobno zdravstveno postajo, Andro Sambrallo, brata Miloslavija in Mato Galju iz Dubrovačke Zupe so zgradili skozi svoj rojstni kraj cesto, zdej pa elektrificirajo Gornjo Zupo. Izseljenci s Solte so zbrali šest milijonov dinarjev za elektrifikacijo svojega otoka, izseljenci z Brača sodelujejo pri nakupu podmorskega kabla za elektrifikacijo otoka. To delajo na Krfu, Pašmanu in Uglju.

TRI MILIJONE JUGOSLAVIJI

Največjo izseljenško akcijo splošnega nacionalnega značaja so napravili med drugo svetovno vojno hrvatski, srbski in drugi nacionalni odbori, ki so bili vklju-

Radosten objem je prvi pozdrav s svojci

obleke, obutve in zdravil. To pomoč smo dobili, ko nam je bila najbolj potrebna. Kanadski odbor za pomoč Jugoslaviji je poslal pomoč že med vojno v taborišče naših beguncov v El Satu in Egiptu ter delovanje v stari in novi domovini bodo delovali v novem inštitutu za izseljenška vprašanja, ki ga bodo v kratkem ustanovili v Zagrebu. A. K.

Najnovejša številka »Matice« — glasila Maticе iseljenika Hrvatske, priobči razen podobnih tudi najnovejšo vest o darilu Zveze jugoslovanskih Kanadčanov in piše: »V tisku stare domovine smo opazili, da je začela Zveza borcev Jugoslavije akcijo za pomoč otrokom borcev, padlih med narodnosvobodilno vojno. O tem vprašanju smo razpravljali na aprilskem zasedanju Narodnega odbora Zveze Kanadčanov in sklenili, da pošlje Zveza skladu za šolanje otrok padlih borcev tisoč dolarjev.«

OD KANADE DO LISKIH PARTIZANOV

Razen gmotne in moralne pomoči stari domovini je pomembna tudi politična pomoč, ki jo dajejo naši izseljenci stari domovini v vsakem težavnem momentu. S staro domovino so najbolj solidarni ljudje, ki so se izselili še za stare Avstrije. Razen da so bogato podprli Trumbičev »Jugoslovanski odbor« med prvo svetovno vojno, je odšlo 25.000 jugoslovanskih izseljencev prostovoljno na solunsko fronto, kjer jih je mnogo padlo.

V novejšem času je znano junaško dejanje osmih izseljencev komunistov iz Kanade, ki so se leta 1942 napotili čez Atlantik v staro domovino v času, ko je divjala vojna vihra in ko so nemške podmornice lan za dnem prežale na tuje ladje. To so bili Nikola Kovačević, Joso Sarić, Emil Vrkljan, Luka Biljan, Miha Klobučar, Stevo Serdar, Lazar Jelić in Božo Prpić. Vozili so se leto dni, nemška podmornica je torpedirala njihovo ladjo, enkrat so se vrnili v Ameriko, potem ko so pluli olog Afrike, nazadnje pa so prispeli po Sueskem prekopu v Egipt in Izrael. Stirje izmed njih so se leta 1943 spustili s padali na jugoslovanska tla.

Zgodovino naših izseljencev in njihovo delovanje in stari in novi domovini bodo delovali v novem inštitutu za izseljenška vprašanja, ki ga bodo v kratkem ustanovili v Zagrebu. A. K.

DNEVNIK

Delegacija Jugoslovanske vojne mornarice, ki jo vodi kontraadmiral Stanko Parmač, je včeraj odpotovala v Sovjetsko zvezo. V Leningradu bo 14. julija prisostvovala proslavi Dneva sovjetske mornarice.

Ameriška študijska skupina Edyja Sherwooda, ki je na poti po Evropi prispela te dni v Beograd, je bila včeraj na sprejemu v Zvezni verski komisiji. Člani skupine so se zanimali za položaj verskih skupnosti in odnos med državo in Cerkvijo. Več članov skupine je izjavilo, da so se prepričali o svobodi veroizpovedi v Jugoslaviji. Razen tega pa so se zanimali tudi za druga vprašanja, zlasti za sistem delavskega samoupravljanja.

Predstavniki sovjetskega radia in televizije so se od 2. do 11. julija mudili na obisku v Jugoslaviji kot gostje jugoslovanske radiodifuzije in obiskali v tem času Beograd, Novi Sad, Titograd, Dubrovnik, Zagreb in Ljubljano ter radijske postaje v teh mestih. V Beogradu so 10. julija izmenjali pisma o sodelovanju med sovjetskim radiom in televizijo ter jugoslovansko radiodifuzijo. Delegacijo je sprejel tudi sekretar sekretariata za prosveto in kulturo ZIS Bogdan Osolnik. Sinoči pa je bil sprejem na sovjetskem veleposlaništvu.

Sovjetski vojni veterani s podpredsednikom odbora sovjetskih vojnih veteranov in podpredsednikom Prezidija Ukrajine Sidorom Kovpakom na čelu so včeraj prispeli v Sarajevo, potem ko so se ustavili v več zgodovinskih krajih v BiH. Na Kozari so prisostvovali proslavi 15-letnice proboja sovražnega obroča, obiskali so Drvar, Bihac, kjer so si ogledali Muzej 1. zasedanja AVNOJ, in Jajce, kjer so obiskali Muzej II. zasedanja AVNOJ, v Sarajevu pa so si med drugim ogledali tudi Muzej Gavril Principa.

Ob 13. obletnici tragične smrti narodnega heroja Jožeta Srebrnič je bila sinoči pred njegovo rojstno hišo v Solkanu žalna svečanost. Jože Srebrnič je skupaj s tremi političnimi delavci utonil v valovih Soče 11. julija 1944, ko so se iz Slovenske Benečije oziroma Goriških Brd odpravljali na pokrajinsko partijsko konferenco na Lazne nad Cepovom.

Naša vojna šolska ladja »Galeb« se je na svoji plovidbi ob jugoslovanski obali v sredo zadržala v koporskem zalivu. Koper je v sredo in četrtek prirsno sprejel oficirje in gojence Vojne mornarice, ki so prišli na kopno na obisk. V četrtek popoldne so prišli na »Galeb« koprski pionirji in pripadniki predvojskega vgozeta ter zastopniki LMS, ki so si ogledali našo znamenito vojno ladjo in preživeli nekaj lepih uric med posadko. Včeraj zarana pa je »Galeb« dvignil sidra in odplul vzdolž istrske obale.

Poljska zdravstvena delegacija je včeraj prispela v Jugoslavijo na 15-dnevni obisk. Delegacijo, v kateri je pet članov in jo vodi namestnik poljskega ministra za zdravstvo dr. Kosuszniak, je povabil na obisk predsednik odbora za zdravstvo ZIS dr. Pavle Gregorič. Poljski gostje bodo obiskali več naših mest, med drugim Ljubljano, Rogaško Slatino, Bled in Postojno.

Ob Dnevni vstaje enogorskega naroda bodo danes svečano položili v novo spominsko grobnico pri Titogradu posmrtno ostanke 62 narodnih herojev Črne gore. Včeraj ves dan so ležale krste v poslopju šole »Savo Pejanović« v Titogradu, prvo častno stražo pa so imeli sekretar Izvršnega komiteja CK ZK Črne gore Blažo Jovanović in člani Izvršnega komiteja.

V jugoslovanskega veleposlanskega tekstilnega blaga in strojev, ki se bo začel jutri v Leskovcu, se bo udeležilo 150 razstavljavcev iz Jugoslavije in petih evropskih dežel. Uprava veleposlanskega razstavljalca več razstav, revijo sodobnega oblačenja in posvetovanja predstavnikov naše tekstilne industrije.

Na včerajšnjem zasedanju Ljudske skupščine Srbije so sprejeli več zakonskih osnutkov, predlogov in drugih sklepov. Sprejet je bil med drugim zakonski predlog o izvolitvi in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov, ki določa uvedbo sveta proizvajalcev v ljudskih odborih vseh občin, razen tega pa je uveden posredni način volitev odbornikov okrajnih ljudskih odborov.

PREMIER NEHRU PRI PREDSEDNIKU NASERJU

NAJPOMEMBNEJŠI OBISK

po anglo-francosko-izraelskem napadu na Suez

Kairo, 12. julija. (Tanjug.) Indijski ministrijski predstojnik Nehru je danes odpoval v Kairo in bo ostal en dan na obisku v Sudanu, v Kairo pa bo ostal tri dni. Predsednik Naser in Nehru bosta nadaljevala razgovore jutri zvečer po sprejemu, ki ga bo Nehruju pridružil egiptovski predsednik. Pričakujejo, da bodo potem objavili skupno poročilo. Nehru bo iz Egipta odpoval v nedeljo.

Kakor pišejo časniki, ki posvečajo Nehrujevemu obisku veliko prostora, sta oba državnika večeraj med drugim govorila o položaju za ublažitev napetosti na tem področju. Časniki posebej poudarjajo, da je Nehru seznanjen s britanskim stališčem do Egipta in željo britanske vlade, da bi znova navezali med obema deželama diplomatske in gospodarske stike. Nehru je prav tako seznanjen s stališčem Velike Britanije o položaju v tem delu sveta.

Časnik »Al Ahram« meni, da je Nehrujev obisk zlasti pomemben zato, ker indijski ministrijski predstojnik ni varčeval z navedbami, da bi znova prišlo do normalnih odnosov med Egiptom in Veliko Britanijo. Kakor pripominja časnik, pa še ni znano, kako bodo te odnose normalizirali. Časnik zahteva britansko zahtevo, naj Egipt najprej zaključi sekvenciranje in odpravi druge omejitve za britansko premoženje, preden bi Velika Britanija deblakirala egiptovsko premoženje. V vsakem primeru, zaključuje časnik, je Nehru bržkone prišel s pametnim

predlogom, ker si je v svesti pogojev, s katerimi je Egipt pripravljen vzpostaviti odnose med obema deželama.

Po mnenju časnika »Al Mesar« se bosta predsednik Naser in ministrijski predstojnik Nehru med drugim razgovarjala o Eisenhowerjevi doktrini in uveljavljanju bandunskih resolucij kakor tudi o arabsko-izraelskih odnosih.

Vsi časniki so zelo toplo pozdravili Nehrujev obisk kot najpomembnejši obisk v Egiptu po anglo-francosko-izraelskem napadu na Suez, pri čemer so izrazili upanje, da bo rodil pozitivne sadove.

Čilski socialist Ampuero na obisku v Jugoslaviji

Beograd, 12. jul. (Tanjug.) Sem je danes z Dunaja prispel voditelj Narodne socialistične stranke Čila Raul Ampuero, ki se bo kot gost SZDL Jugoslavije mudil pri nas tri tedne. Razgovarjal se bo z jugoslovanskimi političnimi funkcionarji in družbenimi delavci, obiskal pa bo tudi vseh šest republik.

Na beograjski železniški postaji je čilski gosta sprejel član Zveznega odbora Socialistične zveze Cvjetin Mijatović.

PROTEST IRSKEGA PREBIVALSTVA

Belfast, 12. jul. (Reuter). Več kot 60 ljudi so aretirali danes v Severni Irski, kjer se je začela tradicionalna prosvota narodnega praznika, med katero so prebivalci protestirali, ker je Severna Irska še zmerom priključena Veliki Britaniji.

SESTANEK KANCLERJA ADENAUERJA Z NOVINARJI

Nadaljnja zaostroitev odnosov

med obema glavnima političnima strankama v Zahodni Nemčiji

Bonn, 12. jul. (Tanjug.) Po mnenju zahodnonemške vlade in vladnih koalicijskih strank bo odločilno vprašanje parlamentarnih volitev 15. septembra o tem, kako bo opolnil njihov izid na zunanjepolitični položaj na svetu. Po mnenju zahodnonemške vlade gre za to, ali bodo politične prireditve spremembe v zunanjepolitičnih glediščih Zahodne Nemčije ali ne.

Takšno sodbo o pomenu bližnjih volitev je izrekel danes na sestanku z novinarji kancler Adenauer. Večino svojih pojasnil je posvetil stikom med obema vojaškima blokoma in vodilnima državama Sovjetsko zvezo in ZDA, v tej zvezi pa vprašanju krepitve Atlantske zveze. Po Adenauerjevemu mnenju naj bi imela Zahodna Nemčija pri tem

važno vlogo. Ko je govoril o glediščih vlade in Krščanskodemokratske stranke, je Adenauer najbolj polemiziral s Socialnodemokratsko stranko in pobijal njena gledišča o teh vprašanjih.

Ne da bi se odmaknil od svoje »politike s pozicij sil«, je Adenauer izrazil mnenje, da bo morala bodoča zahodnonemška vlada nadaljevati dosedanje pot v zunanji politiki Zahodne Nemčije in storiti vse, kar je v njenih močeh, da okrepi fronto zahodnih dežel. »Menim«, je rekel Adenauer, »da bi se v primeru, če bi zahodnonemška vlada oslabilala fronto Atlantske zveze, s tem okrepila fronta Sovjetske zveze.« Adenauer je pripomnil, da bi nadaljevanje dosedanje zahodnonemške politike do Atlantske zveze utegnilo vplivati tudi na ugoden razvoj razgovorov o razorožitvi v Londonu. »Če bi Zvezna republika Nemčije«, je rekel Adenauer, »zapustila to organizacijo, bi bil zahodni blok tako oslabil, da ne bi mogel več uspešno nadaljevati pogajanj o razorožitvi.«

Kandidati za Mednarodno sodišče v Haagu

Beograd, 12. jul. (Jugopres) — Jugoslovanska nacionalna skupina na Mednarodnega arbitražnega sodišča je na svojem sestanku v Beogradu sklenila kandidirati za izpraznjena mesta sodnikov Mednarodnega sodišča pravice v Haagu dosedanjega sodnika Abdulaha Badavija iz Egipta ter profesorja Bohdana Vinjarskega iz Poljske kakor tudi grškega profesorja Joana Spiropolosa in japonskega znanstvenika Kirijana Sigenuja. Pri tem je upoštevala željo dosedanjega sodnika haškega sodišča dr. Milovana Zoričiča, ki zaradi slabega zdravja ne bi rad več sprejel kandidatur. Dr. Zoričič, pravnik in dopisni član jugoslovanske Akademije znanosti in umetnosti iz Zagreba, je bil sodnik haškega sodišča vse od februarja 1946.

Sovjetska delegacija v Bratislavi

Bratislava, 12. jul. (TASS) Člani sovjetske partijske in vladne delegacije, ki so na obisku v CSR, so danes z letalom prispeli v Bratislavo. Na trgu Klementa Gottvalda v Bratislavi je bilo množično zborovanje, ki so se ga udeležili vsi člani sovjetske delegacije s prvim sekretarjem CK KP SZ Nikito Hruščevom na čelu.

Vloga energetskega virov za gospodarski razvoj nezadostno razvitih dežel

Izvajanje našega delegata inž. Hana v Ekonomskem komiteju ECOSOC

Zeneva, 12. jul. (Tanjug.) Ekonomski komitej ECOSOC je začel danes obravnavati vlogo energetskega virov v industrijskem razvoju. Debata je bila zelo živahna in jugoslovansko pobudo, naj bi ECOSOC okreplil svojo dejavnost na tem važnem področju in ji dal prednost v svojih akcijah, je podprlo več delegacij.

Jugoslovanski delegat ing. Stjepan Han je v obrazložitvi te pobude izjavil, da je upoštevjanje energetskega virov in njihovo nenehno razširjanje nujno potrebni pogoj za gospodarski razvoj nezadostno razvitih dežel in eden izmed važnih činiteljev za zmanjšanje razlik v tempu razvoja industrijskih in nerazvitih delov

sveta. Ing. Han je napovedal, da bo jugoslovanska delegacija predložila osnutek resolucije o tem vprašanju. Zelo pohvalno se je izrazil o študijah strokovnjakov OZN o uporabi jedrske energije in o novih energetskih virih ter opozoril na uspehe prve mednarodne konference za miroljubno uporabo jedrske energije in nedavne mednarodne konference za energetiko v Beogradu. Omenjeni dve študiji strokovnjakov v OZN sta podlaga sedanje razprave v ekonomskem komiteju. Ne glede na ti dve študiji pa bo treba še marsikaj storiti. Na koncu je jugoslovanski delegat pozval ekonomski komitej, naj nadaljuje delo v tej smeri.

Na važnost razvoja energetskega virov za nerazvite dežele in na gospodarsko stran tega problema so opozorili predstavniki Indonezije, Kanade in Brazilije. Indonezija razen tega meni, da je treba

posvetiti posebno pozornost razvoju jedrske energije v službi kmetijstva. Brazilski delegat je zahteval, naj bi bile vse pridobitve na področju miroljubne uporabe jedrske energije v raznih deželah na razpolago ECOSOC. Kanadski delegat je poudaril, kako važen je za nezadostno razvite dežele razvoj klasičnih oblik energije in energetskega virov, kakor so sončna energija, toplotna energija morja, energija vetra itd.

Za sklicanje svetovne konference, na kateri bi proučili raziskave na področju novih energetskega virov, se je zavzel predstavnik Francije. ZN naj bi organizirala to konferenco in se pri tem ne omeji samo na tehnične študije. Ameriški delegat je sporočil, da bo njegova vlada tudi v prihodnje podpirala mednarodno prizadevanje na področju razvoja jedrske energije v miroljubne namene. Pripomnil je, da so ZDA že prispevale k temu cilju, ko so dale raznim regionalnim in narodnim atomskim središčem 20 kg atomskih snovi. Izjavil pa je, da še ni napolnil časa za klasično uporabo novih energetskega virov jedrskega porekla.

Pred sovjetskim poslanstvom v Tokiu je začel 35-letni Japonec Jiro Kondo gladovno stavko v znak protesta proti sovjetskim poskusom atomskim eksplozijam. Napis nad zabojem, v katerem se je nastanil Kondo, terja nadzorstvo OZN nad jedrskimi poskusi

Zasedanje CK KPI

Rim, 12. jul. (Tanjug.) Sinoči se je začelo zasedanje CK KPI, ki se ga udeležuje tudi delegacija

Samo predstavniki KPI proti evropskim pogodbam

Rim, 12. jul. (Tanjug.) Posebna komisija italijanskega parlamenta, ki je imela nalogo proučiti sporazuma o evropskem skupnem trgu in Evroatomu, je obe pogodbi sprejela z znatno večino. Proti so glasovali samo predstavniki KP. Socialisti so glasovali za sporazum o Evroatomu, medtem ko so izrazili svoje pomisleke, kar zadeva skupni trg. Stališče predstavnikov strank v komisiji si razlagajo kot očitno znamenje razpoloženja v parlamentu v prid tema pogodbama. Menijo, da bo večina v parlamentu dobila tudi predlog Demokratske stranke, naj bi to vprašanje proučili, preden bi razpravljali o agrarnih pogodbah.

Dag Hammarskjöld prispel v Pariz

Pariz, 12. jul. (Tanjug.) Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je danes prispel iz Zeneve v Pariz in se takoj po prihodu sestel z zunanjim ministrom Christianom Pineaujem. Kakor poudarjajo v Parizu, sodi kratkotrajni obisk Hammarskjölda, ki se bo jutri vrnil v Zenevo, v okvir njegovih prizadevanj, da bi dosegel francosko-egiptovsko pogodbo.

(Od našega posebnega dopisnika)

New York, julija

Reši naj se, kdor se more!

V strašnem uraganu, ki je divjal nad obalnim področjem ameriških držav Louisiane in Texasa, je izgubilo življenje skoraj 300 ljudi, morski valovi pa so pogoltnili kakih 30.000 živali

balni pas ameriške države Louisiane je doletelo razdejanje, ki spominja na pustošenje, kakršnega je doživela Hirošima v minuli vojni, ko so nad njo preizkusili atomske bombe. Zadnje dni junija je nastal v Mehikem zalivu prvi uragan v letošnjem letu — pol meseca prej, kakor so domnevali, da se bo začela sezona teh strašnih vetrov, ki trajajo na običajno do srede novembra. Uragan je nekaj dni pustošil nad zalivom, potem pa se je lotil obal Louisiane in Texasa, povzročil smrt več sto ljudi, popolnoma uničil neko mesto, sedem drugih pa hudo prizadejal in povzročil škodo, ki gre v desetine milijonov dolarjev.

Tedaj, ko je naš dopisnik poslal to pismo, se zdela ni bil sestavljen seznam žrtev, prav tako pa tudi ni bila ugotovljena vsa gmočna škoda. Radio je pravkar poročal, da je število smrtnih primerov, o katerih so prva poročila navajala, da jih je 167, doseglo še skoraj 300. Izmed nekaj sto ljudi, ki so jih razglasili za pogrešane, so našli le še malokoga živega v eni izmed največjih reševalnih akcij, kar so jih kdaj začeli v tej deželi. Mnogo ljudi je odneslo morje.

Predsednik Eisenhower se je osebno zavzel za stvar: naročil je vsem bližnjim garnizijam, naj čimprej pohitijo in pomoč, sam pa je postal svoje posebne odposlanca, da bi vodil akcijo. Kolikor je doslej znano, je ostalo brez strehe, brez hrane in brez vsega 40.000 ljudi.

Gmotne škode še ne bo moč tako kmalu oceniti, pa je izredno velika. Samo uničene petrolejske naprave in oprema so veljale okrog 15 milijonov dolarjev. Tragedija se je začela pravzaprav zadnji tork junija, ko je začel v Mehikem zalivu pustošiti uragan, katerega so v matične knjige posebne meteorološke službe, ki se ukvarja s temi orkansnimi vetrovi, vpisali z imenom »Audrey«. V četrtek je »Audrey« že divjal nad primorskim delom Louisiane in Texasa in ga opustošil, potem pa je šel svojo pot po Missisippiju vse do Tennesseeja, kjer se je polegel, s seboj pa prinašal nenadne in močne plove. Posledice je bilo čuti daleč naokrog. Celo nad državo New York je divjal vihar, ki je podiral dreve, daljnove, ubil več ljudi in na nekaterih krajih povsem prekinil promet.

Vse to pa je bilo le neznatno v primeri s tistim, kar se je dogajalo na področju, kjer se je sprostila prva in največja moč tega uragana. Čeprav je bil ta uragan prvi v novi sezoni, so ga že vpisali v seznam desetih najhujših uraganov, odkar tu registrirajo te vrste elementarnih nezd.

BARKE IN LADJE NA CESTAH

Področja v Louisiani in Texasu so najprej pregledali iz helikopterjev. Člove-

skim očem se je nudila strašna slika. Na približno 100 km od zvega pasu je na vsakih 20 hiš komaj še stala kaka hiša, sicer pa so povsod molleli iz tal samo temelji, vse drugo je odnesel in podrl veter. Povsod na okrog so ležala človeška trupla, ubite živali, na cestah razbiti avtomobili in kamioni, na milje daleč po kopnem pa čolni, barke in ladje, ki jih je vrglo iz morja na suho. Ponekod je bilo na cestah več ladij kot avtomobilov.

Mestece Cameron je doletela najhujša usoda: ostalo je samo kamnito občinsko poslopje, za vsem drugim je bilo komajda videti sled.

TEKMA Z URAGANOM

Nesreča bi bila lahko še hujša. Posebna služba je takoj, ko je ugotovila smer gibanja uragana, dala znak za preplah. Prek radia, televizije, tiska so neprestano po navljali pozive: bežite z ogroženih področij, reš naj se, kdor se more! To je bilo že kakih 48 ur pred tem, ko je »Audrey« prihrumel do obale. Toda uragan je divjal s hitrostjo 160 km na uro. Podiral je vse pred seboj ter dohitel številne begunce v avtomobilih, ki jih je razmetal na vse strani ko igrače — v njih pa so ostala še trupla.

GRŠKA JAVNOST MENI

da imajo vesti o novih načrtih za rešitev Cipra namen odgoditi obravnavanje tega vprašanja pred OZN

Atene, 12. julija. (Tanjug.) Razgovori predstavnikov grške vlade s ciprskim nadškofofom Makariosom o tem, da bi prišlo ciprsko vprašanje na jesensko zasedanje OZN, se nadaljujejo. Čeprav so sporčili, da so bili zaključeni že konec minulega tedna. Nadaljujejo se tudi številna posvetovanja vlade in Makariosa z grškim veleposlanikom v Washingtonu Melasom in stalnim predstojnikom v OZN Palamasom.

Atenski politični krogi pojasnjujejo nadaljevanje razgovorov z morebitnimi novimi momenti, ki so se pojavili v obliki diplomatskih akcij nekaterih dežel v prizadevanju, da bi to vprašanje uredili zunaj OZN. O takšnih načrtih uradno še niso sporčili nobenih podrobnosti. V atenski javnosti pa že precej dolgo vztrajno govore tudi o ameriskem načrtu, po katerem bi dobil Ciper neodvisnost za 20 let, potem pa bi se prebivalstvo s plebiscitom izreklo o svoji nadaljnji bodočnosti in o statusu svojega otoka. Grška javnost meni, da je cilj vesti o tem načrtu, kakor tudi o drugih podobnih načrtih, da bi odgodili obravnavanje ciprskega vprašanja pred Združenimi narodi.

Vlada in Makarios sta se postavila na negativno stališče tudi glede intervencije in dobrih uslug NATO, ki so jih nedavno ponudili vladi. Grki menijo, da NATO za to vprašanje ni pristojna. Zato atenski tisk poziva vlado, naj se nikar ne preveč ne zanaša na obljube, ki jih še zmerom niso uradno

formulirali in o katerih ni znano, ali omogočajo Cipranom, da bi dosegli samoodlobo ali ne.

V Atenah domnevajo, da bo grško gledišče o ciprskem vprašanju pripravljeno za Generalno skupščino do sredine julija, ko bo med drugim znano, na kakšno stališče se bo postavila vlada glede roka za uporabo načela samoodlobo, kakor tudi o tem, ali bo tej zahtevi priložila tudi vse gradivo o grdem ravnanju angleških oblasti s priporniki in prebivalci Cipra.

Debata o Cipru

v britanskem parlamentu

London, 12. jul. (Tanjug.) Na zahtevo britanske Laburistične stranke se bo začela v ponedeljek v Spodnjem domu parlamentarna debata o Cipru. Glavna govornika opozicije bosta poslanca Callaghan in Soskice, vodja laburistične parlamentarne skupine Gaitskell pa bo na koncu debate zahteval glasovanje o zaupnici vladi. Stališče vlade bo zagovarjal minister za kolonije Lennox-Boyd.

Tukaj sodijo, da razprava v Spodnjem domu ne bo spravila v nevarnost vladnega položaja, lahko pa bo pokazala, ali je vlada pripravljena pojasniti podrobnosti v zvezi z diplomatsko dejavnostjo, ki se zdaj odvija med Washingtonom, Londonom, Atenami in Ankaro in v kateri iščejo nove politične ureditve ciprskega vprašanja.

Spet vprašanje zaupnice francoski vladi

Pariz, 12. jul. (Tanjug.) Francoska vlada je danes predložila skupščini nujno zahtevo, naj bi podaljšali in razširili posebno pooblastila generalnega rezidenta v Alžiru Roberta Lacosta. Po krajši razpravi je skupščina sklenila, da bo začela v torek splošno debato o Alžiru. Ministrijski predsednik Bourges-Maunoury bo ob zaključku debate postavil vprašanje zaupnice vladi.

Pričakujejo, da bo Bourges-Maunoury v okviru te velike razprave, zadnje pred parlamentarnimi počitnicami, obrazložil poslanecem tudi osnovne smernice najnovejšega načrta o bodočem statusu Alžira.

B. Lazić

»PIV« ima prihodnost!

O praktični vzgoji na delovnih mestih

Ob koncu minulega tedna se je v Kranju zbralo na proso posvetovanje nad 50 inštruktorjev za praktično izobraževanje vodilnih ljudi v podjetjih. Posveta so se udeležili tudi znani strokovnjaki Mednarodne organizacije dela Marler Douglas, sekretar za delo pri Izvornem svetu LRS dr. M. Dular, sodelavec Zveznega znanstvenega centra za izobražbo vodilnih ljudi v gospodarstvu ing. Sarič, sekretar OK ZKS v Kranju Franc Popit in drugi. Pobudo za posveto, na katerem so predvsem ugotovili, kako uvažamo v slovenska podjetja metode praktične izobražbe na delovnih mestih (PIV-metode), kako jih sprejemajo uprave in delavstvo in kakšni so doseženi rezultati, je dal Zavod za organizacijo dela v Ljubljani.

Na koncu tega zanimivega in delavcev na delovnih mestih, ki koristnega posvetovanja je bil so nato odšli na teren in po tist: sedanje trenenje PIV so so-

pridobiva v tesni povezavi s praktičnim delom na konkretnem delovnem mestu.

OGLASIL SE JE NOVI DELAVEC...

Ko se novi delavec prikladi pri podjetju, se na personalni najprej z njim temeljito porazgovori. Opisuje mu na kratko tovarno in posamezna delovna mesta, vprašajo ga, kakšno delo bi ga najbolj veselilo, zanimajajo se za njegove socialne razmere itd. Nato ga pošljejo na zdravniški ter končno psihološki pregled. Ko tako ugotovijo njegovo primernost za določeno delovno mesto ter njegove sposobnosti, ga dokončno sprejmejo v »Trenažni center« ali odklonijo. Poudarimo, da je že v tem kratkem obdobju od lanskega novembra, ko je center začel s delom, doslej fluktuacija v podjetju padla za 10% in tudi ni več čestokrat jalovega potikanja od enega delovnega mesta v podjetju k drugemu, čemur konec koncev sledi odpust. Bistvo »trenaže« je v tem, da novince v centru vsako jutro dve uri seznanijo z organizacijo dela, z delom delavskega sveta in upravnega odbora ter sindikata, s splošnim in finančnim poslovanjem podjetja, uče ga samostojnega obravnavanja plač, seznanijo ga s tarifnim pravilnikom, s pravicami in dolžnostmi, ki jih ima, in končno s higiensko-tehnično zaščito. Vzporedno s tem začnejo delavca postopoma tudi strokovno vzgajati na delovnih mestih v delavni center, kjer je praktično delo spojeno s potrebnimi teoretičnim znanjem.

kakovost dela. Če se to upošteva in izrazimo v dinarjih, potem je »Trenažni center« v »Planiki« v kratkem času svojega obstoja ustvaril dober milijon dinarjev prihranka.

CLOVEK — TEMELJ PROIZVODNJE

Rekli smo, da je to ena izmed možnih oblik praktične izobražbe na delovnih mestih. V »Iskri« n. pr. sedaj uvažajo drugačno, »decentralizirano« obliko: nove delavce bodo priučevali na delovnih mestih, vključeni v redni delovni proces obratovodje in predelavci med delovnim časom. Novo pa bo to, da bo tudi to priučevanje temeljilo na osnovah PIV-metode. Tudi učni programi bodo sistematično izdelani na osnovi potreb podjetja in analitičnih ocen delovnih mest. Teoretičen del, tako strokovni kot splošno-družbeni, pa bo osredinjen v tovarniškem centru.

Nekakih receptov torej nove metode ne dajejo, dajejo pa načela in zelo koristna izkustva, ki si jih lahko vsako podjetje ali več manjših podjetij prilagodi svojim razmeram. Razen tega, da te metode občutno skrajšajo dobo priučevanja, a kljub temu celo izboljšajo raven strokovnosti, je njihova glavna prednost v tem, da postavljajo na prvo mesto delovnega človeka kot najdragocenejši temelj vsakega podjetja.

Razsipniki ljudskega premoženja pred sodiščem

V Titovem Užicu se je začela obravnava proti trem voditeljem Tovarne avtomobilov iz Priboja — Skrivni skladi na Dunaju — Nad 125 milijonov dinarjev na tajnih računih — Kvartanje in pijanjevanje po barih

Titovo Učice, julija. — Pred okrožnim sodiščem v Titovem Učicu se je začela obravnava proti trem voditeljem FAP (Tovarna avtomobilov iz Priboja). Obtoženi so direktor tovarne Radomir Lavrenčič, komercialni direktor Marko Baldić in šef uvoza Julije Milberger. Sodišče je pozvalo 22 prič iz FAP.

Tovarna avtomobilov v Priboju je začela obratovati leta 1952, v septembru 1953 pa je odkupila licenco od tvrdke »Osterreichische Saurerwerke« na Dunaju. Pogodbo med FAP in »Saurerjem« so odobrili naši državni organi, upoštevati pa je bilo treba nekatere njene določbe, ki so v sklopu FAP in našega gospodarstva v celoti. »Saurer« bi bil moral štiri mesece po uveljavitvi licenčne pogodbe dobaviti FAP celotno dokumentacijo za proizvodnjo vozil.

Pogodbo so pozneje spremenili, in sicer v škodo FAP in brez odobritve pristojnih državnih organov. FAP je s sprejetimi obveznostmi v perspektivi mnogo izgubil, ker bi bil vsak bodoči izvoz tovarne docela odvšen od »Saurerja«. S tem je tovarna hkrati ogrozila koristi naše skupnosti kot celote. Šef proizvodnje FAP ing. Radomir Stojanović je izjavil:

Menim, da je bilo stališče »Saurerja« do FAP sabotaško in da mu je bilo predvsem za to, da dezorganizira delo pri nas in prepreči izdelovanje novih delov. »Saurer« je zelo pogosto spreminjal in nam pošiljal posamezne dele, ki so v zvezi z deli, ki jih izdeluje to podjetje ali kooperanti. »Saurer« po spremembi v dokumentaciji po novih risbah izdelane dele takoj pošlje, toda brez privolitve FAP. Zato novih delov ni moč vključiti v dele, naročene že prej pri kooperantih. Posledica tega je dezorganizacija in velika škoda. Vprašanja odgovornosti »Saurerja« za takšen odnos in takšno poslovanje pri nas v kolektivu, nikoli nismo načelnili, ker se je Lavrenčič v glavnem zmerom ponudil, da bo sam uredil vprašanja, ki smo jih zastavljali v proizvodnji. Lavrenčič je edini človek, ki je imel stike s »Saurerjem«.

SKRIVNI SKLADI
Namesto, da bi se mudili v tovarni in skrbel za organizacijo proizvodnje in izdelovanje novih delov, je Lavrenčič prevečkrat potoval po domovini in tujini. Tako je bil leta 1953 na potovanju 22 dni, naslednjega leta 163, predlanskim 123, lani pa 133 dni. Potoval je torej povprečno šest ali več mesecev na leto. Direktor Lavrenčič in komercialni direktor Marko Baldić sta imela na Dunaju pri tvrdki Osterreichische Saurerwerke od septembra 1953 do konca 1956 tajne račune. S predstavnik

tvrdke sta se bila dogovorila, da se pogodbeni cena za vsako vozilo avsa za 146 avstrijskih obratunskih dolarjev. To razliko so knjižili na skrivnih računih, s katerimi sta razpogalala Lavrenčič in Baldić.

Razen tega računa je imel Lavrenčič na podlagi sporazuma s »Saurerjem« pri tej tvrdki še tri skrivne račune. Na še natančno znano, kolikšne so bile vsote na teh računih, kajti komercialni direktor Marko Baldić je letos v januarju med poslovanjem organov Zveznega »deviznega inšpektorja uničil dokumentacijo o stanju in porabi tajnih računov. Sodeč po drugih dokumentih je bilo na teh računih 120 milijonov din v tuji valuti.

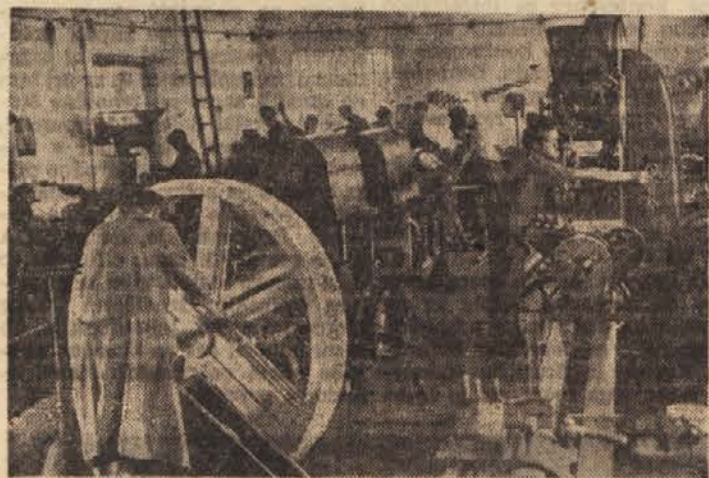
Lavrenčiču se je posrečilo prepričati organe delavskega samoupravljanja in delovnega kolektiva tudi s tako imenovanimi »dardi«, ki jih je podjetje baje dobivalo in ki jih je znal spretno izumiti iz »Saurerja«. To vprašanje so kolektiv in organi delavskega samoupravljanja večkrat načeli. Čudno se jim je zdelo, da daje dunajsko podjetje toliko dard. Lavrenčič pa se je znal zmerom izmuzniti in prepričati druge, ali celo dokumentirati s pisмено dokumentacijo, da gre zgolj za njegove zasluge in da je vse v redu.

KVARTANJE IN PIJANJEVANJE

Lavrenčič je med vsakim bivanjem v tujini strastno kvartal in zmerom izgubljal, prirejal pa je tudi veseljačenja in popivanja. Bil je dobrodošel gost v dunajskem baru »Eden«, ker je bil redni gost in dober plačnik. Med zadnjim bivanjem na Dunaju 28. decembra 1956 je zapravil v tem baru 11.000 šilingov (100 šilingov znaša po uradnem tečaju 1153 din), ki jih je »Saurer« izplačal iz Lavrenčičevih tajnih računov. To sto noč je bil tako pijan, da je obšel natakarsko bluzo ter stregel in gostil vse navzoče. Visek njegovega veseljačenja je bil dosežen, ko je svoji uslužbenki Nađezdi Popović iz Beograda sezul čevlji, natočil vanj šampanjca in z njim gostil ostalo prijano družbo, v kateri so bili tudi trije uslužbenici FAP.

Za obravnavo proti Lavrenčiču in soobtožencema se ljudje zelo zanimajo in po pravici pričakujejo, da bo razpisniki ljudskega premoženja doletela zaslužena kazen.

G. S.

Pogled v tovarno mlinskih strojev »Minostroje« v Domžalah

glasno prekrstili v inštruktorje. Peščica inštruktorjev torej, ki sedaj v glavnem delujejo v nekaterih večjih slovenskih industrijskih podjetjih — peščica zato, ker je nekaj optimum: en inštruktor na sto zaposlenih — se je zbrala v kranjski tovarni obutve »Planiki« prvič, odkar je pred dvema letoma pričel Zvezni center vzgajati prve inštruktorje novih metod vzgajanja industrijskih delavcev. Zakaj so se zbrali v »Planiki« in kakšno je bistvo metod praktičnega izobraževanja na delovnih mestih?

REDNO INDUSTRIJSKO SOLSTVO ZE DAVNO NI VEČ KOS VSEM POTREBAM INDUSTRIJE

V našem gospodarstvu, industriji imamo že nad dva tisoč samostojnih poklicev. Njihovo število pa neprerastno raste in se tako polagoma približuje stanju v naprednih industrijskih državah, kjer imajo tudi po več deset tisoč samostojnih poklicev. Ves silen pretok ljudi, ki z zemlje silijo v tovarne, značilen za našo pospešeno industrializacijo, je nemogoče in bi bilo tudi nesmotno v celoti potiskati skozi ozka vrata rednega strokovnega šolstva. Dandanes dela v naših tovarnah armada priučenih delavcev. Dejstvo pa je, da smo vse do nedavna to priučevanje prepuščali spontanemu prijemom posameznih podjetij.

Ko so v Zagrebu pred dvema letoma ustanovili Zvezni znanstveni center za praktično izobražbo vodilnega osebja v gospodarstvu in za tem ustrezne republiške zavode, se je za naše gospodarstvo izredno pomemben problem smotne in pospešene vzgoje industrijskih delavcev premaknil z mrtve točke. V teh centrih so vzgajali prve inštruktorje za praktično izobraževanje

INDUSTRIJSKO PRIUČEVANJE NA VISJI RAVNI

V »Planiki« pa so se slovenski inštruktorji novih metod zbrali zato, ker je to prva jugoslovanska

Za strožnicami in rezkalnimi stroji v trboveljskem »Elektrostandardu«

tovarna, ki si je organizirala lastni center za praktično izobražbo na delovnem mestu. Center, ki mu v tovarni pravijo »Trenažni center«, je v bistvu nekakšna miniaturna tovarna. Opremljen je z vsemi potrebnimi stroji in na njegovih sedanjih 26 delovnih mestih se novinci lahko spoznajo z okrog 70% vseh del v tovarni. V centru delajo razen upravnika še štirje inštruktorji — izkušeni mojstri iz podjetja, ki so opravili tečaj PIV 1, 2 in 3 ter prisostvovali posvetom, ki jih je organiziral Zavod za organizacijo dela v Ljubljani.

Osnova učnega programa v centru je analitična ocena delovnih mest — priučevanja torej ne obremenjuje nepotreben balast, zlasti teoretičen. Nujno teoretično osnovo, ki jo terja vsako delovno mesto, si gojenec centra

NACELA SO ENOTNA, RECEPTOV PA NI

Planinski »Trenažni center« je pač ena izmed možnih oblik praktičnega vzgajanja na delovnih mestih, ki ga je omogočil serijski proizvodni način v podjetju. Učenci tu niso neposredno v delovnem procesu, na drugi strani pa so v delavnici centra izdelali doslej nad 10.000 parov čevljev in drugih izdelkov v vrednosti dobrih 7 milijonov dinarjev. S tem je delavnica pokrila vse stroške vzdrževanja centra in ustvarila celo blizu četrt milijona dinarjev neposrednega dobička. Medtem ko je povprečen čas priučevanja po analitski oceni delovnih mest znašal preje grobo ocenjeno približno 2,35 meseca, je center to dobo zmanjšal na poldrugi mesec, hkrati pa dvignil

GOSPODARSKE vesti

Velik ugled naše ladjedelne industrije v tujini. Naše ladjedelnice so po naročitih iz tujine začele graditi tudi velike tankerje za prevoz mineralnega olja. Tak velik tanker je v splitski ladjedelnici naročila tudi Jugoslovanska tankerska plovida iz Zagreba. Gre za tanker, ki bo imel nosilnost 20.000 ton in bo največja ladja naše trgovinske mornarice, dovršena pa bo leta 1960. Kakšen ugled so si naše ladjedelnice že priborile v svetu, nam priča med drugim sodba newyorskega lista »Times«, ki zelo laskavo piše o sposobnostih naših ladjedelnic na Reki, v Splitu, Pulju in Kraljevi. Tako poroča, da imajo zdaj te ladjedelnice naročila za 45 ladij, ki bo vsaka imela nosilnost 10 do 23 tisoč ton. V zadnjem času se za gradnjo ladij v Jugoslaviji zanimajo tudi v Mehiki in Braziliji.

Naftovod Trst-Dunaj? Te dni je generalni direktor Avstrijske uprave za mineralno olje napovedal, da

bodo zgradili v Schwechatu pri Dunaju veliko rafinerijo, ki bo začela obratovati do leta 1960. V tej zvezi produkuje tudi možnost zgraditve naftovoda od Trsta do Dunaja, tako da bi nova velika rafinerija lahko predelovala tudi nafto iz Efilinjskega vzhoda.

Avstrija pospešuje avtomobilski turizem. Za pospeševanje tozemskega turizma bo Avstrija v kratkem predpisala bistvene olajšave glede carinskih formalnosti v mednarodnem avtomobilskem prometu. Tudi lastniki avtomobilov bodo lahko za dobo enega leta prešli čez mejo v Avstrijo brez triplika ali karneta in brez kakršnih koli davkov.

Spet okrog televizijske reklame v Sveti. Že dolgo razpravljajo v Sveti o tem, ali naj bi se švicarska televizija, enako kakor radio, odpravila reklamnim oddajam ali pa naj bi izkoristila možnost, da si po tej poti poveča dohodek. Proti televizijski reklamni se bori časopisna založ-

niška podjetja. Švicarska televizija se mora glede finaniranja postaviti na lastne noge. Za leto 1958 računajo s deficitom 4,5 milijona frankov. Združeni švicarskih časopisnih podjetij je zato pripravljeno plačati televiziji 15 let po 1,5 milijona frankov, ali 10 let po 2 milijona frankov letno, če bi švicarska vlada v zvezi s končno konkencijo za televizijo izrekla prepoved reklamnih televizijskih oddaj. Nasprotno pa je konzorcijski švicarskih reklamnih podjetij pripravljeno jamčiti televiziji na leto 2 do 3 milijone frankov dohodkov za reklamne oddaje. Obenaj zbor švicarskega radija je po dveh letih razpravi odklonil podobno časopisnih založniških podjetij in bo vladi predlagal, naj se televiziji dovolijo reklamne oddaje.

Največja tovarna v Evropi. Švicarska industrija, ki je dolgo časa imela nenačrtni monopolni položaj na avtomotornem trgu, občuti edine močnejšo konkurenco ameriške in nemške industrije. Po vojni se je zlasti močno razvila proizvodnja ur v Zahodni Nemčiji. Nemška tovarna Jungheusa je postala največje podjetje te vrste v Evropi. Zdej zaposluje 5000 delavcev.

Ob Dnevu šoferiev

»LJUBIM SVOJ POKLIC«

NAJBOLJ RAZBURLJIV DOŽIVLJAJ — VEČ KOT 200.000 km BREZ NESREČE — NEPREVIDNI KOLESARJI

Bohinjsko Belo. Nasproti mi je pripeljal mi popolnoma zaprl pot in se naglo blizilo z lesom naložen kamion, ki je hitro zavijal proti desni. Tudi to ni nič pose-

bnega. Šoferja kamiona ni bilo moč več opozoriti, da bi spremenil smer, zaustaviti je bilo prepozno... Odločil sem se, močno pritisnil na plin in zavil desno s ceste, v hrib, med drevesa. Slo je, potniki, jaz in avtomobil smo jo »odnesli« brez poškodb.

Tako nam je pripovedoval svoj najbolj razburljiv doživljaj šofer Franc Zupan — eden izmed redkih med svojimi kolegi v poklicu, ki v skoraj petnajstletni praksi še ni doživel nobene prometne nesreče. Sedaj je v službi pri republiškem Vrhovnem sodišču, kot šofer C-kategorije pa sme upravljati vsa motorna vozila razen avtobusov.

V začetku je bil avtomehanič. Tega poklica, ki ga je ljubil še iz otroških let, se je izučil v Trbovljah. V Trbovljah se je pred 30 leti rodil, iz Trbovlj je še kot mladinec odšel v partizane. Takoj po vojni je napravil izpit za šoferja in od tedaj redno vozi. Ko je odslužil redni vojaški rok, se je zaposlil v Ljubljani, in sicer najprej pri republiškem javnem tožilstvu, nato pa pri sodišču.

Kje je skrivnost njegovega uspeha? Ob njegovem dnevu mi želimo, naj še na zanimiv poklic, v zadovoljstvo sebi in v korist skupnosti.

»Ljubim svoj poklic. Vožnja mi pomeni velik užitek. Najraje vozim z brzino od 75 do 80 km na uro, kdaj pa kdaj tudi hitreje. Seveda je ta poklic po svoje tudi naporen. Včasih sem po štirinajst dni ali še več neprestano na poti. Toda utrujenost me zgrabi le za nekaj ur in kmalu sem spet sposoben za varno vožnjo,« tako nam je na zastavljeno vprašanje odgovoril srečni šofer.

Skrivnost pa ni le v tem. Kaj pomaga šoferju vsa prisotnost duha in previdnost, če njegovo vozilo ni v redu. Tudi tega se Franc Zupan dobro zaveda. Koliko ur je že preležal pod avtomobilom in pregledoval ter popravljal zavore, druge varnostne naprave in manjše okvare na motorju. Ta vestnost se je izplačala. Avtomobil »Chevrolet-Fleetmaster« vozi že od leta 1949 in je z njim napravil do sedaj 186.000 km! V tem času vozilo še ni bilo v generalnem popravilu.

»Ob katerem letnem času je vožnja najprijetnejša«, smo se vprašali Franca Zupana.

»Zame nedvomno poleti, ker vozim kabriolet, v katerem je pozimi vzlic platneni strehi precej hladno. Seveda pa nudi vožnja pozimi prav svojevrstno užitek, zlasti kadar je sneg.«

»Kaj najbolj sovražite v svojem poklicu?«

»Kolesarje, ki brez opozorila zavijajo na levo!«

Takih vestnih in zaslužnih šoferjev, kot je Franc Zupan, je med nami še mnogo. Ob njihovem dnevu mi želimo, naj še na zanimiv poklic, v zadovoljstvo sebi in v korist skupnosti.

S. P.

Zabeleženo

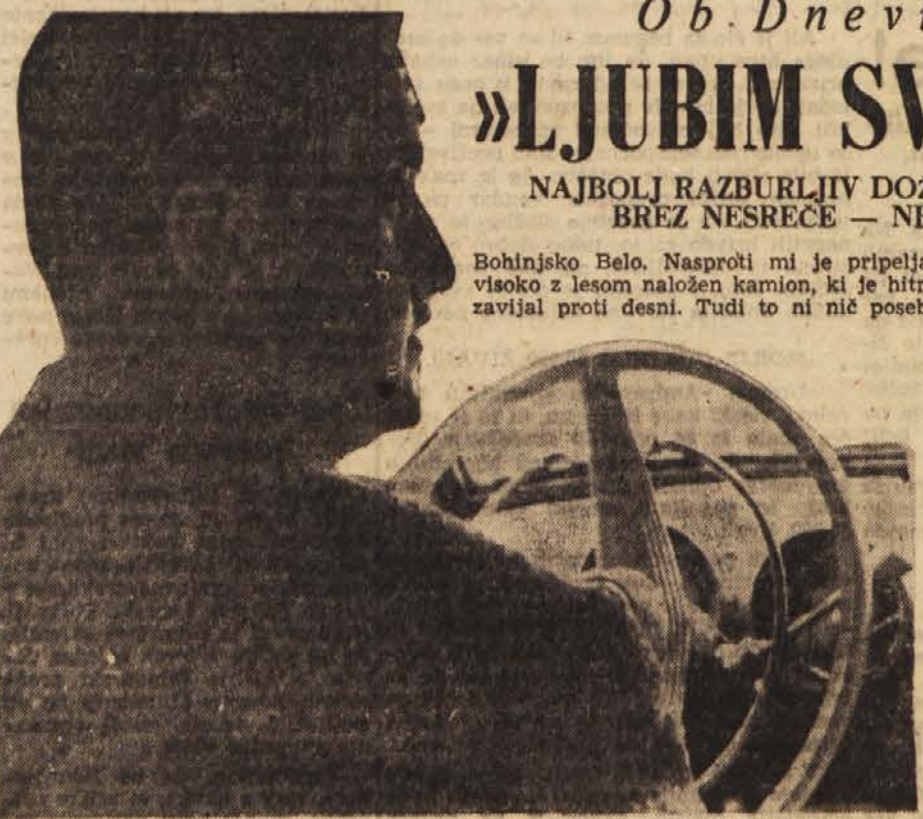
Zakaj ni dobiti juhe v kockah?

Razvoj naše družbe je prinesel s seboj tudi potrebo po mehanizaciji gospodinjstva. Vprašanje pomoči zaposlenim ženskam in gospodinjam prihaja vedno bolj v ospredje naše družbene problematike. Poleg kvantitativnega in kvalitativnega povečanja, oziroma poboljšanja tehnične opreme naših kuhinj je še ena pot — boljša priprava živil, večja potrošnja konzerv itd.

Tako n. pr. povsod na Zahodu prodajajo juho v kockah. Kocke so v velikosti karamela. Vsaka da, prekuhana v četrt litra vode, ustrezno količino juhe, ki niti najmanj ne zaostaja za »naravno«. Pri nas takih hranil ni dobili. »Prehrana« je pred kratkim uvozila iz Italije manjšo količino rezancev z dodatnim mesnim izvlečkom in vrednečih iz celofana. Potrošniki so jih naravnost razgrabili. Zakaj »juhe« v kockah ne bi izdelovali doma? Saj je Jugoslavija velik izvoznik goveje švine in klavnice ne vedo kam s kostmi.

Morda bi se s sodelovanjem Zavoda za napredek gospodinjstva in dalo kaj urediti? Izdelujemo mleko v prahu, zakaj ne bi izdelovali tudi »juhe« v kockah? Ne bi izdelovali doma? Saj je Jugoslavija velik izvoznik goveje švine in klavnice ne vedo kam s kostmi.

Mile Pavlin

»Bilo je prav pred tremi leti, ko sem nega, podobnih kamionov z lesom lahko neko dopoldne vozil pedsedežni »Chevrolet« srečal na tej cesti zelo mnogo. Toda tedaj Fleetmaster« po prašni ovinkasti cesti pro-sem opazil — ta tovarnjak je bil naložen ti Bohinju. Nič posebnega se ni zgodilo — s telefonskimi drogov, ki so štrleli zadaj kajti prepeljati več sto tisoč kilometrov vse do ostrega ovinka kak kilometer za še dobrih pet metrov z voza. Ti drogovci so brez nesreče, je pač le uspeh!

ZRNJE IN PLEVE NA REŠETU

Razprava o pomanjkljivosti v delu naših občin skozi prizmo dela občine Ivančna gorica, ki je služila za primer predvsem zato, ker je ena izmed občin izrazitega agrarnega področja

Na četrtkovni seji plenuma Okrajnega odbora SZDL so razpravljali o eni sami točki dnevnega reda, o poročilu občinskega odbora SZDL Ivančna gorica. Okrajni odbor SZDL skuša namreč na primeru družbenega življenja v eni občini vplivati na odstranitev slabosti pri delu množičnih organizacij v vseh tistih občinah, ki so po socialni in gospodarski strukturi podobne tej občini.

Poročilo občinskega odbora SZDL Ivančna gorica je poudarilo predvsem pomanjkljivosti dela množičnih organizacij v tej najbolj razsežni občini ljubljanskega okraja, ni pa podčrtalo vseh uspehov, ki jih je dosegla Socialistična zveza delovnega ljudstva kot pobudnik živahnega dela množičnih organizacij v zadnjih dveh letih. Še ostreje, kakor

samo poročilo, pa je slabosti v delu družbenih organizacij občine Ivančna gorica razkrila razprava na plenumu, seveda ob predpostavki, da plenum ne krtači delo občinskega odbora SZDL Ivančna gorica, kot najslabši primer dela, marveč kot delo občinskega odbora SZDL ene izmed občin izrazitega agrarnega področja v ljubljanskem okraju.

Občinski ljudski odbor Ivančna gorica ni skoraj nikoli obveščal volivce o svojih odločitvah in sklepanjih; skoraj vedno so na zborih volivcev v Ivančni gorici razpravljali o odlokih občinskega ljudskega odbora šele takrat, ko so ti odloki že veljali. Zbore volivcev so v občini Ivančna gorica tudi zelo poredko sklicevali. Zelo šibko je bilo tudi sodelovanje med organizacijo Zveze komunistov, Socialistično zvezo in Občinskimi ljudskimi odbori. Pogosto so družbene organizacije in Občinski ljudski odbori sklepali in razpravljali o pomembnih gospodarskih vprašanjih ločeno vsak zase, brez tesnejšega sodelovanja. SZDL tudi ni pomagala dovolj vsem tistim organom družbenega upravljanja, ki se še niso utrdili, na primer šolskim svetom. Ljudje se v občini Ivančna gorica še najraje shajajo na roditeljskih sestankih, medtem ko je večina sestankov, ki jih sklicujejo ljudski odborniki, slabo obiskana.

Razgovori na seji plenuma so razodevali, da se množične organizacije občine Ivančna gorica še vedno ne zavzemajo dovolj resno za razvoj kmetijstva, od katerega se preživlja v tej občini več kot 75 % občanov. Če v bližnji prihodnosti bo treba spremeniti strukturo kmetijske proizvodnje na suhokranjskih poljih, hkrati pa povečati kmetijsko proizvodnjo v kmetijskih zadrukah, saj imajo zadrugi le za 10.000 din vrednosti hektarskega donosa, privatniki pa 35.000. Socialistična

zveza delovnih ljudi Ivančna gorica je uspešna predvsem kot pobudnik ustanavljanja aktivov mladih zadrugičnikov, ki dosegajo vsak mesec večje uspehe. Tako je aktiv mladih zadrugičnikov na Mularji prejel za svoje delo od Okrajne zadrugne zveze prvo nagrado.

Cepprav za občino Ivančno gorico velja, da je zaostala, celo med najbolj zaostalimi v ljubljanskem okraju, bi se organizacije SZDL le lahko odločile za vzemala za uveljavljanje naprednejših oblik gospodarjenja, hkrati pa bi moral občinski ljudski odbor prepuščati državljanom in podjetjem več samoiniciative v gospodarjenju. Družbene organizacije naj bi še poslej vabile nove člane v svoje vrste, predvsem s pestrimi oblikami dela. Avtomoto društvo Ivančna gorica je uspešno prav zaradi dobrega dela vključiti 300 članov, ki so se že naučili voziti motorna vozila in oranja s traktorji.

Izsledke seje okrajnega plenuma SZDL bodo občinskimi odbori SZDL posredovali prepisi zapisnikov s seje plenuma. V. B.

Pred spopadom z jezerom

Cerkljani utrpijo zaradi pogostih poplav občutno gospodarsko škodo, saj jezero v »mokrih« letih poplavi tudi do 2500 ha površine, ki zdaj daje samo še kislo seno.

Najlaže bi osušili gornji del Cerkljanskega jezera, ki je najmanjkrat poplavljen. Občini je še ostalo 15 milijonov dinarjev v skladih za pospeševanje kmetijstva, s temi sredstvi pa bi skoraj v celoti lahko finansirali melioracijo gornjega dela jezera. S petstotakom za hektar bodo prisločili tudi kmetje. Ta izdelek je malenkosten v primeru s koristmi, ki jih bodo imeli po opravljeni melioraciji. Pripravljalni odbor za ustanovitev Vodne skupnosti za melioracijo Cerkljanskega jezera že dela s polno paro, »porod« sam pa obljubujejo v kratkem. Kaže, da res ne bo ostalo samo pri obljubah.

Rešitelj: 26-letni ključavničar Drago Govednik iz Polja pri Ljubljani

Tvegalo je življenje za sočloveka

Kazalec na uri se je blizu 26. tretji, sonce pa je žgalo, da je le malokdo zdržal.

»Na pomoč, na pomoč...« so se iz sredine deročih Save začeli obupni klici, ki so grgrajoče zamrlj v besnetih valovih.

»Utopila se, nekdo se utaplja!« je zakricala starejša ženska, in kot bi migljal, je na štrmem bregu vse ožvelelo. Množica kopalcev je z grozo opazovala tragičen dogodek med deročimi reke. Med razburkanimi valovi se je vse redkeje prikazoval izmučen obraz... Z omahujočimi kretnjami se je še enkrat poglaval nad razburkano gladino, potem pa se ga zakrili valovi.

»Očakaj, očakaj!« je kustrav fantek presunljivo kričal v morečo tišino, ki jo je motilo šumenje valov.

»Ena se je s strmege brega tik mimo z mahom porasle skale poglaval v razburkano vodo mladenič. S skrajnimi naporji je premagal deročo točko, izginjal pod besnečimi valovi in se vse bolj blizu mestu, kjer je izginil utopljenec. S polnimi pljuči je zavalj zrak in se potopil pod vodo... Kopalcem na bregu je zastal dih.

»Pojdi mu pomagat, ne bodi šlepa,« je blavalas dekle priganjalo postavnega fanta.

»Prevozi sem, krč me bo,« se je on boječe izgovarjal.

»Zagrabil sem ga pod pazduho,« nam je pozneje pripovedoval simpatični Drago, »toda oklenil se me je z nogami okoli pasu, da sva oba še globlje potonila. S poslednjimi močmi sem se rešil smrtonosnega objekta in ga zagrabil za glavo. Bil je popolnoma brez zavesti.

Klicali sem na pomoč, toda zaman. »Takrat sem zagledal v bližini iznad vode štrlečo skalo in s težavo zaplaval proti njej. S prosto roko sem se je oklenil, toda bil sem izmučen. Spet nisem bil pri sebi, in sem izgubil upanje, vendar po nesrečni nemi se nisem predal. Znova sem poslednjo moč in zaplaval proti bregu. Deroč to me je zanesel proti veliki skali, ki sem se jo krčevito oklenil. Takrat mi je prisločil na pomoč še neki kopalca. Na skupno sva potegnila utopljenca na breg. Izmučen na smrt se ne zgradil na bregu. Kmalu se je okoli nas nabralo mnogo kopalcev, ki so z umetnim dihanjem spravili utopljenca k sebi. Kasneje sem izvedel, da je rešeni Janez Centih že po nekaj dnevih popolnoma zdrav zapustil bolnišnico.

Poslovili smo se od skromnega Dragota, ki je s svojim junštvom in hladnokrvnostjo rešil človeško življenje.

Tof

»Zagrabil sem ga pod pazduho,« nam je pozneje pripovedoval simpatični Drago, »toda oklenil se me je z nogami okoli pasu, da sva oba še globlje potonila. S poslednjimi močmi sem se rešil smrtonosnega objekta in ga zagrabil za glavo. Bil je popolnoma brez zavesti.

Klicali sem na pomoč, toda zaman. »Takrat sem zagledal v bližini iznad vode štrlečo skalo in s težavo zaplaval proti njej. S prosto roko sem se je oklenil, toda bil sem izmučen. Spet nisem bil pri sebi, in sem izgubil upanje, vendar po nesrečni nemi se nisem predal. Znova sem poslednjo moč in zaplaval proti bregu. Deroč to me je zanesel proti veliki skali, ki sem se jo krčevito oklenil. Takrat mi je prisločil na pomoč še neki kopalca. Na skupno sva potegnila utopljenca na breg. Izmučen na smrt se ne zgradil na bregu. Kmalu se je okoli nas nabralo mnogo kopalcev, ki so z umetnim dihanjem spravili utopljenca k sebi. Kasneje sem izvedel, da je rešeni Janez Centih že po nekaj dnevih popolnoma zdrav zapustil bolnišnico.

Poslovili smo se od skromnega Dragota, ki je s svojim junštvom in hladnokrvnostjo rešil človeško življenje.

Tof

»Zagrabil sem ga pod pazduho,« nam je pozneje pripovedoval simpatični Drago, »toda oklenil se me je z nogami okoli pasu, da sva oba še globlje potonila. S poslednjimi močmi sem se rešil smrtonosnega objekta in ga zagrabil za glavo. Bil je popolnoma brez zavesti.

Klicali sem na pomoč, toda zaman. »Takrat sem zagledal v bližini iznad vode štrlečo skalo in s težavo zaplaval proti njej. S prosto roko sem se je oklenil, toda bil sem izmučen. Spet nisem bil pri sebi, in sem izgubil upanje, vendar po nesrečni nemi se nisem predal. Znova sem poslednjo moč in zaplaval proti bregu. Deroč to me je zanesel proti veliki skali, ki sem se jo krčevito oklenil. Takrat mi je prisločil na pomoč še neki kopalca. Na skupno sva potegnila utopljenca na breg. Izmučen na smrt se ne zgradil na bregu. Kmalu se je okoli nas nabralo mnogo kopalcev, ki so z umetnim dihanjem spravili utopljenca k sebi. Kasneje sem izvedel, da je rešeni Janez Centih že po nekaj dnevih popolnoma zdrav zapustil bolnišnico.

Poslovili smo se od skromnega Dragota, ki je s svojim junštvom in hladnokrvnostjo rešil človeško življenje.

Tof

»Zagrabil sem ga pod pazduho,« nam je pozneje pripovedoval simpatični Drago, »toda oklenil se me je z nogami okoli pasu, da sva oba še globlje potonila. S poslednjimi močmi sem se rešil smrtonosnega objekta in ga zagrabil za glavo. Bil je popolnoma brez zavesti.

Klicali sem na pomoč, toda zaman. »Takrat sem zagledal v bližini iznad vode štrlečo skalo in s težavo zaplaval proti njej. S prosto roko sem se je oklenil, toda bil sem izmučen. Spet nisem bil pri sebi, in sem izgubil upanje, vendar po nesrečni nemi se nisem predal. Znova sem poslednjo moč in zaplaval proti bregu. Deroč to me je zanesel proti veliki skali, ki sem se jo krčevito oklenil. Takrat mi je prisločil na pomoč še neki kopalca. Na skupno sva potegnila utopljenca na breg. Izmučen na smrt se ne zgradil na bregu. Kmalu se je okoli nas nabralo mnogo kopalcev, ki so z umetnim dihanjem spravili utopljenca k sebi. Kasneje sem izvedel, da je rešeni Janez Centih že po nekaj dnevih popolnoma zdrav zapustil bolnišnico.

Poslovili smo se od skromnega Dragota, ki je s svojim junštvom in hladnokrvnostjo rešil človeško življenje.

Tof

Nenadne vremenske spremembe postavljajo vse na glavo

KAR ČEZ NOČ

Kakšni »meteorologi« smo postali zadnje čase! O vremenu govorimo toliko kakor dolgočase. Angličji. Sicer pa nič čudnega ob nenavadnih spremembah. Najprej peklenska vročina, nenadoma pa — težki oblaki in dež, ki je ustregel celo tistim, ki vročino prenašajo težko, najbolj pa seveda posevkom, predvsem koruzi.

Kmalu po dežju so vode začele hitro naraščati. V hidrocent-

trali Medvode, kjer merijo vodostaj Save, so dobili takšne podatke: pritok je občutno narasel šele v četrtek. Od 112 kubičnih metrov na sekundo se je povzpел pritok vode na 142 kub. m na sek. Kopalce pa bi morda utegnili zanimati še tole: v hidrocentrali merijo tudi temperaturo Save. V pasjih dneh so izmerili 20 stopinj C, zdaj pa je skoraj čez noč padla na 13 stopinj.

Zadnji, toliko zaželeni dež, je končno ohladil »peklensko« ozračje. Asfalt se je spet strdil pod nogami in ljubljanske ulice, ki so bile kot izumrle, so postale živahnije. Ljudje so zaživel in ne mislijo le na to, kako bi se ohladili na Sori ali Savi. Spet so se napolnile javne knjižnice, ljudje radi posegajo po prijetnem čitju, ki ob njem pozabijo vsakdanje težave. Kaj, kdo in koliko ljudi boro, boste zvedeli, če stopite z nami v katero izmed javnih ljubljanskih knjižnic.

»NE MOREM ZIVETI BREZ KNJIG«

Obisk v javnih knjižnicah prek poletja ni padel tako močno, kot bi morda pričakovali. Izjema je Delavska knjižnica mesečno izposodila po 13.000 knjig, v juniju pa 11.000! Nasprotno ljubljanci lahko ponosni na svojo vlogo branju knjig, saj se Ljubljana po številu iz-

posojenih knjig lahko kos z marsikaterim večjim mestom: samo največji ljubljanski javni knjižnica, Delavska in Mestna ljudska knjižnica, je izposodila okrog 600.000 knjig letno.

Knjižna žeja ni popustila

Knjige berejo vsi, od pionirjev do starih ljudi. Pri policah se drehajo otroci, ženske in moški. Mladino, ki željno čaka novih izdaj, bi lahko našli dve tretjini fantov in eno tretjino deklet. Pri odraslih je ravno narobe. Knjižnico obiskuje več žensk kot moških.

KARL MALL, KRIMINALKE, EDGAR WALLACE, PUSTOLOVKE

Ne bodite radovedni in kar v knjižnici nikar ne vprašajte, kaj ljudje najraje berejo, kajti odgovor dobite kar v zboru: »Kaj pa sploh vprašujete?« — Detektivke in pustolovke.

No, ta skoraj resigniran, vsekakor pa že stereotipen odgovor, ne drži za vse. »Lahko literaturo najraje berejo odraslejši ljudje, posebno fantje od desetih do štirinajstih let, ki radi posegajo po napetih knjigah, katere opisujejo zgolj zunanje dogajanje, brez težjih notranjih problemov. Te vrste literature pa se tu in tam ne branijo niti intelektualci, ki si ob njej spočijejo »težko« glavo. Zato moramo — počakajte še malo z unajzajočo kritiko na račun naše »pokvarjene mladine«. Vse to ni tako črno. Karl May, pa tudi ostala lahka literatura, je pač nekakšna »otroška bolezen«, kot norice ali oslovski kašelj, ki ga prej ali slej skoraj vsakdo preboli. Vsekakor pa je prav, da mladi ljudje že od vsega začetka spoznajo resno, za njih primerno knjigo, ki jih notranje bogati in razvija. Glede tega pa se Ljubljanci ne morejo pritoževati. Za najmlajše bralce skrbi Pionirska knjižnica, ki opravi med mladino res pionirsko delo, saj jo že od vsega začetka načrtno navaja na dobro knjigo.

TRI PROTI ENA

Ce bi se hoteli izraziti športno, potem bi se razmerje povpraševanja med tujo in slovensko literaturo glasilo približno 3:1 v korist tuje literature. Vendar tuje literature Ljubljanci ne berejo toliko v originalu, kolikor v slovenskih in arhiviranih prevodih. Pri tem vodijo knjige znane predvse zbirke »Modra ptica«, in pa seveda najnovejši prevodi in najnovejša zbirka. Med pisatelji so iskani zlasti Hemingway, Tol-

stoj, Čehov, Gorki, Solohov, Steinbeck, Dreiser, malo manj pa Faulkner, T. Mann, Siegrid Undset, Daudet, Flaubert itd.

Izmed tuje originalne literature še vedno vodijo nemške knjige. Po njih radi posegajo starejši ljudje. Precej zadržaj so druge literature: angleška, francoska in italijanska, od teh pa si je prva našla že kar precejšen krog bralcev, zlasti mlajših, ki se uče angleškega jezika in radi posegajo po teh knjigah.

Kaj pa izvirna slovenska literatura? Novosti še gredo v promet, toda slovenski klasiki so precej zanemarjeni in pozabljeni. Le tu pa tam jih kdo na hitro »povohi«, in še to največ dijaki, ki morajo pisati domače čtivo. Ni dosti bolje se ne godi poetom. Moderni čas, kakor kaže, ni preveč dovteten za liriko.

DAJTE NAM »RIMLJANKO«

Ce vas pot slučajno zanese v knjižnico, ne bodite presenečeni zaradi velike skupine ljudi, ki razburjenih obrazov zahtevajo »Rimljanko«. Ubogi knjižničarji! Včasih so videti kot natankarji, ki plašno odgovarjajo na srdite poglede: »Ni piva!« Kolikokrat na dan morajo reči: »Izposojeno.« in miriti vročevrnce »Rimljane«. Gre namreč za roman Alberta Moravia, ki ga zahtevajo ljudje z naravnim srdito vztrajnostjo. Toda »Rimljanka« ni ni ni. Po besedah upravniške Delavske knjižnice, bi dnevno lahko izposodili tudi do sto izvodov tega romana, seveda če bi ga imeli toliko na zalogi. Tako pa je »Rimljanka« stalno »odana« in skromnejši ter po trežljivejši se bodo »sestali« z njo raje pozneje.

Razen »Rimljanke«, ki dela zgago med žejnimi ljubljanci, sta najbolj brani knjigi se »Dnevnik Ane Frank« in »Dobro dan, žalost!«. Te knjige pomenijo že nekaj tednov pravi žejni požar. Kolikor v slovenskih in arhiviranih prevodih. Pri tem vodijo knjige znane predvse zbirke »Modra ptica«, in pa seveda najnovejši prevodi in najnovejša zbirka. Med pisatelji so iskani zlasti Hemingway, Tol-

Litostrojska patrolja se je vrnila

Včeraj popoldne se je vrnila v Ljubljano sedemčlanska partizanska patrolja aktivna mladih proizvajalcev iz Litostroja, ki je odšla pretekli petek s slavnostnega zborovanja v proslavo Zveze borcev v Litostroju na partizanski pohod po poteh NOB po Dolenjski, Beli krajini in Kočevskem. Člani patrolje so v sedmih dnevih prehodili 380 km dolgo pot od Ljubljane prek Iga na Turjak ter skozi Velike Lašče na Ilovo goro; skozi Žužemberk je patrolja nadaljevala pot do Stare cerkve in Kočevja, potem skozi Maverlin v Črnomelj, od tam pa skozi Uršna sela in Birčno vas v Novo mesto. Od tam se je patrolja napotila v Trebnje in Stično ter prek Litije do Ljubljane. Člani patrolje so spetoma obiskali nekaj mladinskih aktivov in aktivov mladih proizvajalcev, po krajih, kjer teh aktivov še niso ustanovili, pa so dali koristne pobude za ustanovitev in delo takih aktivov

Novost za Staro Ljubljano

Ustanovili naj bi zavod, ki bi vodil urejanje starega dela mesta

Dela za ureditev Stare Ljubljane so se že pričela. Vodi jih odsek za Staro Ljubljano pri Stanovanjski upravi občine Ljubljana Center, ki razpolaga v ta namen s temi-le denarnimi sredstvi: z dotacijami OLO Ljubljana (30 milijonov din) in občine Center (45 milijonov din) ter s posojilom za gradnjo stanovanj tistim ljudem, ki jih bodo preselili iz neuporabnih in zastarelih prebivališč v okolici Stare Ljubljane. O perspektivnem načrtu za to ureditev smo našim bralcem že poročali.

Gradbena dela, pripravljanje načrtov in drugi posli v zvezi s to ureditvijo pa so se v kratkem času tako razmahnil, da jih ome-

njeni odsek pri občinski stanovanjski upravi, ki zaposluje le enega človeka, ne bi mogel več opravljati. Zato predlagajo, da bi te posle v celoti prevzel Zavod za ureditev Stare Ljubljane, ki bi ga v ta namen ustanovili. Zavod bi bil finančno samostojen, v začetku pa bi imel štiri do šest uslužbencev. Člani upravnega odbora Zavoda bi bili poleg direktorja tudi predstavniki Gostinske, Trgovinske in Obrtne zbornice, Sveta za kulturo OLO Ljubljana in drugih institucij, ki bi z navedenimi sredstvi pomagale pri urejanju. Novoustanovljeni zavod bi dobil svoje prostore v eni izmed preurejenih hiš v Stari Ljubljani, najbrž na

Cankarjevem nabrežju, kjer je bila gostilna »Maček«.

Med številnimi nalogami Zavoda naj omenimo tri najvažnejše:

● izvedel naj bi ukrepe za zaščito kulturno-zgodovinskih spomenikov v Stari Ljubljani, pri čemer so mišljeni tako posamezni detajli stavb, kakor tudi celotni ambient Stare Ljubljane;

● skrbel bi za poživitev tega mestnega dela v trgovsko, poslovno in turistično živahnejši del mesta in

● poskrbel za dvig stanovanjskega standarda prebivalcev, predvsem z asanacijo hiš in tako, da bi bila poslednja stanovanja le v višjih nadstropjih, do katerih laže prodreta sonce in zrak.

O ustanovitvi Zavoda in njegovih pravih, če bo ustanovljen, bodo razpravljali odborniki občine Center na svoji prvi prihodnji seji, ki bo že čez nekaj dni.

S starimi stroji — novo blago

Tovarna trakov Totra je stara več kot 40 let. Nekdaj je bilo za-

GASILSKI PRAZNIK V STUDIJU PRI DOMŽALAH

Prostovoljno gasilsko društvo v Studiju bo jutri slavilo 25-letnico svojega obstoja. Potem ko so poštvalni vaščani s prostovoljnimi delom zgradili lep gasilski dom, se je 23. najbolj prizadevnih fantov in moških v društvo, ki je v letih svojega obstoja doseglo lepe uspehe. Najprej so si nabavili motorno brizgalno, po osvojitvi pa so spet s prostovoljnimi delom sestavili avto, ki je razen gasilskim potrebam namenjen tudi za reševalno službo v okolici. V narodnosvobodilni boji je sodelovalo devet članov, izmed katerih so trije padli. V nedeljo ob 14. bo slavnostna seja društvene uprave, na kateri bodo podelili sedmim članom gasilskega odklopanja, zatem pa bodo na zabavi obujali spomine na delo v društvu, ki ga ni bilo malo, saj so člani aktivno sodelovali pri 33 požarih. Zdaj šteje društvo 24 članov. Izdancije ter 21 pionirjev in mladincev. Slednjim je bilo s pomočjo Okrajne gasilske zveze omogočeno večdnevno bivanje na morju.

poslenih tu največ dvajset delavcev in niso izdelovali nič drugega kot vezalke za čevlje. Zdaj so podjetje razširili in prenovili ter ima 130 delavcev in izdeluje več kot 200 vrvarskih in drugih izdelkov, od svilenih in okrasnih trakov, vezalk do mrež za odbojko ter uzd in štrang za konjske vprege.

Največji problem so stroji. Stari so nad 50 let in že pošteno izrabljeni. To seveda proizvodnjo močno hromi. Ni dneva, da ne bi izpadla iz obratovanja dva ali trije stroji. Kljub temu pa izdelajo samo vezalke okrog 40 tisoč parov na dan.

V zadnjem času so začeli izdelovati elastiko za perilo, ki smo jo doslej uvažali. Za sedaj so potrebe trga po tem artiklu še tako velike, da delajo v oddelku za elastiko v treh izmenah, medtem ko so v vseh ostalih oddelkih močno delo odpravili s 1. majem.

Sik

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »OBZORNIK«!

NOVICE 12. JULIJA IZ NAŠIH OBČIN

BOROVNICA:

NOV MOST NA MALENCI

S sredstvi občinskega cestnega sklada bodo letos Borovničani popravili tri že precej dotrajane cestne mostove. Prvi bodo prišli na svoj račun prebivalci okrog Polkopišča in Brezovice pri Borovnici, kar bo v kratkem zrasel nov leseni most čez Borovniško na Malenci. Hkrati z obnovo mostu, ki bo stal na betonskih podstavkih, bodo »porazli« tudi ostali cestni ovinek nekaj streljajev pred mostom, do mostu pa naredili 250 m nove ceste.

BEŽIGRAD:

TOKRAT OBRTNISTVO

Na področju občine Bežigrad je v letih po vojni obliki precej napredovala, vendar pa še vedno zостаja za potrebami. Letošnji družbeni plan predvideva dvig proizvodnosti in storilnosti v obratih družbenega sektorja za 18 %, dvig števila zaposlenih pa za 11 %, tako da bi bilo v družbenih obratih brez vajencev zaposlenih 451 obrtnih delavcev. S povečanjem proizvodnosti računajo predvsem v kovinsko-predelovalni in elektro stroki ter obrtnih panogah, ki so povezane z gradbeno dejavnostjo.

ZA VARSTVO DRUŽINE

Na zadnji občinski seji je pred dnevi najmočnejše odjeknilo letno poročilo Sveta za varstvo družine. Iz poročila povzemamo, da je Svet v preteklem letu poskrbel predvsem za temeljito organizacijsko oporo, ki delu pa pritegnili tudi predstavniki podjetij in članje ostalih občinskih svetov, po terenih pa razporedil izredno močno mrežo socialnih delavcev. Po poročilu smo v razpravi slišali nekaj zanimivih predlogov, kako urediti mrežo uslužbencev, ki so namenjeni za gospodinjstvo, kar pa je v teh obdobjih zelo težko, tisti, ki zdaj šušmarijo in v svojih delom povzročajo več škoda kot pa korist. V razpravi pa so se odborniki dotaknili izredno kritičnega vprašanja preživljanja materam nezakonskih otrok, ki so zdaj zelo nizke in ki jih sodišča še vedno preveč odražajo samo po sebi, premeajo na upoštevajo dejanske zasluške obeh roditeljev, posebno očeta.

LITILJA:

PRIZADEVNOST POVSOD

Med letošnjimi počitnicami bodo s 5 milijoni dinarjev temeljito prenovili 3 osnovne šole, ostalih enajst pa bodo prebiliti in popravili, tako da bodo jeseni šolske učilnice svetle in zračne, veselo pričakale osnovnošolske drobiži litiljske občine.

Po koncu letošnjega leta bodo v Gabrovki pri Litiji s sredstvi tamkajšnje kmetijske zadruge dogradili moderno sadno sušilnico in predelovalnico sadja. Prebivalci Gabrovke in okolice torej res ne bodo v stiski, kadar ob oblihi letini ne bi mogli sadja takoj prodati ali porabiti zase, saj bo lahko varno shranjeno v sadno predelovalnem obratu.

Prebivalci Ribč pri Litiji bodo v kratkem dočakali nov vodovod. Za ta je opravljena dela so porabili 8 milijonov dinarjev, za dograditev vodovoda pa bodo porabili še štiri.

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

SPERANS v novi izdaji

Redka so tista »politično-teoretska« dela, ki so bila na Slovenskem tolikokrat omenjena, citirana, celo prepisovana, kot je bila Sperans-Kardeljeva knjiga »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja«.

V začetku leta 1939 je delo izšlo, bilo, kakor pravi avtor sam, brez presenečenja zaplenjeno, na srečo šele potem, ko je večji del dotiskanih izvodov doseglo svojega bralca. Knjiga, nastala v določeni politični situaciji, napisana — za marksistično literaturo nikakor ne izjemno — v zaporu, je nastala iz določenih potreb in prav določenih namenov. Bila je prispevek h konkretni politični akciji KPJ oziroma KPS, pravi avtor o njej.

Po skoraj dveh desetletjih je DZS poslala na knjižni trg drugo, pregledano in dopolnjeno izdajo Kardeljeve knjige. Povsem odveč bi bila vsaka beseda o potrebi te druge izdaje. Knjiga je bila že zdavnaj obljubljena, bila je težko pričakovana in sedaj je tu. Se posebej prav pa je, da smo jo dobili takšno, kakršna je, s tekstom, ki je v glavnem nespremenjen in z dodatkom sedemdesetih uvodnih strani. Zaradi dokumentarnosti je bil potreben prvoten tekst, zaradi distance dvajsetih let je bilo potrebno dopolnilo.

Dvoje vrst sprememb, pravi avtor, je vnesenih v tekst prve izdaje. Tedanja cenzura je narokovala piscu poseben, dostikrat zamotan in mestoma nejasen, premalo določen način izražanja. Ta mesta so v novi izdaji dobila v glavnem svojo konkretnostjo formo. Poleg teh redakcijskih sprememb je dvoje nekoliko manjših sprememb.

menjenih stvari vsebinskega značaja. Poglobitev marksistične teorije v zvezi z razvojem te teorije same o bistvu narodnosti, je ena od njih. Zaradi konkretne politične situacije v letih pred vojno so odstavljeni o krščanskem socializmu dobili v prvi izdaji le enostranski prikaz. Dvodecenijski, na dogodkih tako bogat razvoj, je nakazal in dovolil tudi ta popravek.

Oboje je poglobitev, je z razvojem nakazano dopolnilo. Analiza slovenske problematike v celoti je ostala ista. Prvi življenjski problemi pod Alpami naseljenega plemena, problematika fevdalnih življenjskih osnov na Slovenskem se vrsti pred nami. Analiza nastanka, perspektiv in posledic kmečkega puntanja je nanizana po poglavjih. Obravnava osnov, nastanka in razvoja slovenskega

življenja, ki mu že lahko pripisujemo nacionalno obeležje, se prebija skozi obdobje prosvetljenstva, meščanske revolucije leta 1848, neprenehoma tehtajoča med progresivnimi in zaviralnimi momenti. Iskanje vzgibov in silnic, pa spet in spet iskanje družbeno-ekonomskih osnov slovenske narodnostne problematike je v delu nenehno zasledovan cilj. Poiskane so materialne in družbene osnove za označitev notranje razdeljenosti narodnega gibanja. V posebno poglavje je zajeto evropsko politično stanje ob naraščanju imperialističnih teženj in v tej situaciji se loveči slovenski nacionalni, življenjski problemi. Jugoslovansko vprašanje in Slovenci v njem, proces razvijanja tega odnosa, dosledna označitev teh napak in njih objektivna in subjektivna pojavnost, analiziranje obstoječih družbenih sil, njih vrednotenje po življenjski sposobnosti in upravičenosti glede na objektivno zakonitost družbenega razvoja, nakazovanje edine realnih, edino zdravih z realnim življenjem povezanih osnov slovenske politične akcije je vsebina nadaljnjih poglavij. Analiza preteklosti, pregled obstoječih družbenih sil zaradi osvetlitve edine obetajočega jutrišnjega dne; to je vsebina, je metoda in cilj.

Nedvomno prijetna je bila avtorju možnost konstatacije, da je čas med obema izdajama potrdil veljavnost nakazane perspektive. Predvideno dogajanje je medtem doživelo svojo inkarnacijo. Edvardu Kardelju je ob spremeni besedi k drugi izdaji preostala samo še ugotovitev, da je z znanstveno metodo historič-

»UMETNOST BESEDE«

Pred dnevi je izšla v Zagrebu prva številka trimesečnika »Umetnost besede«, ki ga je začelo izdajati Hrvatsko filozofsko društvo v Zagrebu. Uredniki nove revije, katere namen je v prvi vrsti, peči se z vprašanjem književnega izraza, so dva znana zagrebačka germanista, dr. Zdenko Skreb

(hkrati glavni in odgovorni urednik) in dr. Josip Torbarina (anglist), romanist dr. Ivo Frangeš, ki je pa po dr. Barcu zasedel stolico za zgodovino hrvatske književnosti na zagrebaški univerzi, dr. Fran Petre, ki predava v Zagrebu zgodovino slovenske literature, in še dr. Aleksander Flaker, specialista za rusko in sovjetsko književnost.

list za rusko in sovjetsko književnost.

Položaj v raziskovanju in novem vrednotenju hrvatske književnosti ni kar nič zavidanja vreden. Leta in desetletja teko in ne zgodi se skoraj nič. Razdobje med dvema vojnama tako rekoč sploh ni raziskano. Danes na primer ni mogoče nikjer najti niti najprimitivnejšega priročnika o novejši in sodobni hrvatski književnosti. Seveda ni položaj pri Srbih v tem pogledu nič boljši. Ne eni ne drugi še nimajo in še ne bodo tako kmalu imeli kritičnih izdaj svojih klasičnih pisateljev (v celotni in enotno tretirani izdaji pa niti posamič). Zato je treba samo pozdraviti novo revijo, ki bo vsaj deloma delovala tudi v tej smeri.

V prvi številki razpravlja dr. Skreb o znani Senoini noveli »Nagelje s pesnikov groba« (Prešeren), dr. Frangeš o romanu »V registraturi« Anteja Kovačiča (samo odlomek obsežnejše studije), Mira Janković o dialektični metodi ameriškega književnika kritika Lionela Trillinga, dr. Skreb o interpretativnosti nemškega kritika Emila Steigerja, dr. Flaker pa o najnovejših premikih (po XX. partijskem kongresu) v sovjetski književnosti. T. P.

Uredništvo »Tagebuch« je v uvodu predstavilo Bratka Krefta svojim bralcem z opombo o njegovem gledališkem in pisateljskem delu.

JADRANSKA TURNEJA ZAGREBSKE FILHARMONIJE

Zagrebska filharmonija bo pod vodstvom svojega direktorja Milana Horvata v drugi polovici tega meseca imela turnejo po jadranski obali in bo med drugim nastopila na dubrovniških igrah, v Splitu in Opatiji. Svojo turnejo začne v Dubrovniku, kjer bo na trdnjavi Revelin izvedla pod taktirko Milana Horvata Hongerjev oratorij »Ivana Orleanska na grmadi«. Pri tej izvedbi bosta sodelovala tudi mešani in otroški zbor Radija Zagreb, zbor JLA iz Beograda, dramski igralci Mira Zupan v naslovni vlogi, Gizela Humel, Jovan Ličina in druga med opernimi pevci pa Marijana Radev in Tomislav Neračić. Na koncertu zagrebske filharmonije bo kot solistka sodelovala Melita Lorković, zadnji koncert pa bo v Opatiji, kjer bo Milan Horvat dirigiral na letnem gledališču isti koncert kot v Splitu.

Kulturne vesti

CLANEK DR. BRATKA KREFTA V DUNAJSKEM »TAGEBUCHU«

Znani dunajski časopis »Tagebuch« je v svoji junjski številki objavil skoraj vso stran obsega joč članek, ki ga je režiser Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani dr. Bratko Kreft napisal v nemščini za ta list. Članek je posvečen Majakovskega »Stenici«, odrskemu delu, polnemu humorja in bridke satire, ki se dogaja v dobi Nepa in ki ga je Kreft videl lanske leto v Moskvi v Gledališču Majakovskega. Članek je vzet iz Kreftovega »Moskovskega dnevnika«. V njem podaja avtor svoje vtise o obisku »Gledališča Majakovskega«, ki ga vodi Nikolaj Ohlopkov, Maierholdov učenec. Nato razčleni vsebino dela in oceni drzno uprizoritev »Stenice« kot pozitivno demonstracijo proti zaprašenemu, birokratičnemu teaterskemu realizmu.

Ni dvoma, da se bo pred oskim radovednostem, ki bo poskušal definirati naš čas, nujno sprijel paradoks v obliki vprašanja: kako je mogoče, da hkrati z doslej nezastisljanim napredkom znanosti, ki temeljito spreminja konvencionalno podobo sveta, obstajajo tudi taki anahronizmi, kakršno je zatiranje svobode izražanja in medsebojnih stikov umetnikov in znanstvenikov iz raznih dežel?

Skeptiki bodo seveda takoj rekli, da to ni specifični izum naše dobe, ki jo bo kdo imenoval »doba znanosti«, drugi pa dobo »hladne vojne«. Kot neorodne dokaze bodo v hipu nanizali neštete primere, da bi nam dokazali, kako so sile nazadovanja — v odločilnih zgodovinskih trenutkih, ko so vrela napredne sile k novim pokrajnam človeškega duha — brez usmiljenja obračunavale z naprednimi duhovi, ne da bi kdajkoli podrejele svoje osebne interese splošnim ciljem človeštva.

Toda tudi pečni optimisti, ti zanesenjaki »državljeni sveta«, lahko na podoben način z analogijami iz preteklosti z lahkoto ooržejo trditve skeptikov, ker je neizprosni tok zgodovine človeške družbe že mnogokrat dokazal, da je bilo sleherni zoperstavljanje napredni brezuspešno. Galileo Galilei je zgorel na inkvizitorski

Naša čustva so na strani napredne ameriške inteligence

grmadi, toda njegova genialna odkritja so se uveljavila v moderni znanosti. Grobova pesnikova Garcia Lorca in Ivana Gorana Kovačiča sta izgubljena za oselej v globelih Španiji in Bosne, toda njuni perzi so premagali temo smrti. Lahko bi našli neštete primere in psi nam bodo nedvomno potrdili harmonijo življenja in neizbežni uspeh napredka. In kljub vsemu temu je nekakšen vitalni nemir vselej spremljal ta zmagovalni potek, saj je prebujal zavest in klical k odporu. Človek se je spraveval, in tudi sedanji človek se sprašuje, koliko ustvarjalnega potenciala je človeštvo odzatega samo zaradi brezumnega nezamisljivosti. Spomnimo se imen takšnih umetnikov, kakršni so bili Majakovski, Pasternak, Pilnikov in Babel, pa bomo videli, kakšno izgubo je utrpela sovjetska književnost (in ne samo sovjetska) za časa stalinske samovlade. Kako paradokso zvenijo na primer sedaj ugotovitve nekakega francoskega publicista o tem,

da je bilo leto 1956 eno izmed najpomembnejših v novi sovjetski književnosti, čeprav to leto ni bilo veliko leto njihovega ustvarjanja. To leto je samo popravilo usodne napake preteklosti, saj so sovjetski književnosti ornili mnoge pisatelje, katerih vrednost so prej zanikali. Čeprav to je dejanje v bistvu še tako tragično, pa vendarle označuje pametno reviriranje napak, ki so bile posledica nerazumevanja gibanja sodobnega sveta.

Toda ohrabritev, ki prihaja z ene strani, še ni zadostna, da bi nas rešila nemir, ki prihaja z druge. Normalno bi bilo, da bi izkušnje preteklosti, dobre in slabe, določale prihodnost sleherne trezne politike. Toda nekateri ne zadnjaški krogi v ameriški družbi, ki imajo tudi nedoumen vpliv v upravi in raznih družbenih organizacijah, nekako niso sposobni da bi se česa naučili iz dobe hladne vojne. Joseph McCarthy je mrtev, toda senca makartizma se še nadalje vzpenja nad ameri-

nega in dialektičnega materializma ocenjen slovenski narodni problem ob znanih objektivnih okoliščinah in organizaciji subjektivnega faktorja moral dobiti nakazano rešitev. Ni pa se avtor ustavil ob teh ugotovitvah, temveč je na tej osnovi napravil še dopolnilni, k vrednoti druge izdaje veliko prispevajoči korak.

Ugotovitvi, da je slovensko, kakor vsako nacionalno vprašanje v FLRJ, načelno rešeno, dodaja, da je »usoda slovenskega naroda posledica odvisnosti od lastne ustvarjalne aktivnosti slovenskega delovnega človeka, kar mora biti v lastnem interesu povezano z vsem tistim progresivnim v sklopu Jugoslavije kot vsega naprednega dela človeštva«. Interesi življenja in v skladu s tem pravilno iskanje zavznika je avtorju dela osnovni motiv. Idejni in politični ostanki klasičnega buržoaznega nacionalizma, birokratskega centralizma, izražen v veldržavnem hegemonizmu, ter različnost ekonomske razvosti posameznih jugoslovanskih narodov pa so po avtorjevem mnenju tisti elementi, ki bi bili eventualno sposobni rušiti organski razvoj slovenskega ali kateregoli nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji. »Obstoječi narodi v Jugoslaviji so realnost in bodo tako realnost vse do tlej, dokler splošen napredek socializma in proizvajalnih sil na svetu in pri nas ne bo začel rušiti meje med narodi sploh.« dodaja Kardelj svojemu izjavjanju.

Tako je osnovni tekst dobil z dodatkom važno dopolnilo. Na tak način nova izdaja ni le ponatis »karakterističnega dokumenta« in ne le »dokument napora revolucionarne generacije med obema vojnama, da se afirmira tudi na področju idejne borbe in kulturnega napredka«. Poleg tega, da bo knjiga v celoti nujno prispevala k utrjevanju socialističnih in demokratičnih pridobitev revolucije, je Kardelj »Razvoj« še posebej pomemben kot primer odlične analize konkretnega, historično danega problema, ki je z uporabo metode historičnega materializma v svoji zgodovinski potrditvi odlična potrditev metode same. S tem pa je to delo važno napotilo, ne precenljiv učbenik povezovanja družbene znanosti z družbeno prakso, kar edino upravičuje znanost in daje praksi znanstven, realističen značaj. K. S.

Nekaj novosti NUK

Horálek K.: Evangelie a čtenářevangeli. Praha 1954. (134 169)
Hilf A.: Yougoslavien. Neuchâtel & Paris (1954). Collection des idées photographiques. 16, (II) 134 67-107
Jäger H.: Der kulturgeographische Strukturwandel des Kleinen Walsertals. Kallmünz/Regensburg 1953. (Münchner Geographische Hefte. 1.) (132 055-1)
Julliard E. & A. Meynier: Die Agrarlandschaft in Frankreich. Forschungsergebnisse der letzten zwanzig Jahre. Kallmünz/Regensburg 1953. (Münchner Geographische Hefte. 2.) (132 055-2)
Kossak G.: Studien zum Symbolismus der Urnenfelder- und Hallstattzeit Mittel-europas. Berlin 1954. (Römisch-germanische Forschungen. 20.) (II 117 498-20)
Kranzmayr E.: Ortsnamenbuch von Kärnten. T. 1. Klagenfurt 1955. (Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie. 55.) (57 805-56)
Langfeld J.: Volksbildung als Aufgabe. Köln (1955). (127 230)
Lapadula-Hargues P.: Précis de minéralogie. Paris 1954. (124 677)
Lautenschlag H.: Über die Begriffe Typus und Individuum in der geographischen Forschung. Kallmünz/Regensburg 1953. (Münchner Geographische Hefte. 3.) (132 055-3)

Člani zagrebskega ansambla »Collegium musicum«

Večer za sladokusce

Kaže, da ima Zagreb od vseh jugoslovanskih kulturnih središč najugodnejšo klimo za uspevanje reproduktivne komorne glasbe — za janigrovimi solisti, ki so tudi komorni orkester, prihaja odonod do druge izbrana komorna skupina, »Glasbeni krožek« (Collegium Musicum) imenovana, o osebni sestavi posameznika od tistega orkestra.

S skupinami, kakršna je ta — Collegium Musicum je bil na tem festivalu že lani — si Ljubljanski festival v glasbenem delu svoje-ga sporeda polagoma ustvarja tradicijo in kleše svoj obraz.

Sicer je bila to festivalska prireditel za majhen krog občinstva. Viteška dvorana je bila brez gneče ravno polna. Takšna zaključnost ni nikak neuspeh, je pravzaprav zaobsežena že v samem pojmu »komorne koncerta« in najbrž je tudi kar pravi, da ima festival doje vrst prireditel: tiste sijajne, za šumno, valujočo množico, in takšne intimitne — potrebne, da dajo celoti pravi okus kot začimba v jedi.

En pogled na program — in že smo videli, da so si izvajalci zastavili nalogo izpolniti večer samo z najčistejšimi muzikalnimi prednotami. To so tudi uresničili. Z Bachom in mlajšim Vivaldim so spriču svojih visokih ansambelskih kvalit (rigorozna tehnična dognanost, medsebojna zvočna ujetost, izrazna dozorelost) že precej razširili v zraku tisti fini in tako očarljivi parfum specifično glasbenega užitka in so potegnili črto, na kateri ravni se hočejo gibati. Visoko zastavljeno raven so obdržali v nadaljnjem. Haydn in sodobni ameriški kompozitor Albert Stoessel na koncu prvega oziroma drugega dela sta bila očitno točki z rekreacijo, sproščajočo funkcijo. Vendar so držali tudi v njih strogo distanco do vseh preveč čutnih in naivnih učinkov, da bi tudi tu ohranili abstraktno vizijo zgolj estetskega užitka. Pri Haydnu se je razen tega proti občutnje uveljavilo, da je bil klavirski instrument — tisti kratki Bösendorfer — v tej kombinaciji zvočno prenežen in neustrezen (izabranost instrumenta je podčrtavala še njegova zane-marjenost). Novokoo Trio Quasi una ballata je bil izoblikovan plastično, kakor se boči zajetni lok njegove gradnje, rezultanta sonatinskih oblikovnih prov in dramatične osebnosti.

Izvajalci ansambla so bili: Jurica Murai, klavir, Vladimir Seljan, klavir, Theo Tabaka, flauta, Ivo Koiring, violina in Ljudevit Culumović, violončelo.

Rafael Ajleo

Drevi spet Prodana nevesta

Ljubljanska Opera bo drevi v Križankah ponovila Smetanovo »Prodano nevesto«, ki je v sredo kljub neugodnemu vremenu dosegla tako lep uspeh. Zanimanje za nocojšnjo predstavo pa je še večje zato, ker bodo v glavnih vlogah nastopili naši prominentni in priljubljeni pevci Valerija Heybalova, Rudolf Franci in Ladko Korošec. Opera bo dirigiral Demetrij Zebre, dirigent zagrebske Opere.

Ladko Korošec, naš znani operni pevec, nastopi drevi v V. Heybalovo in R. Franci v »Prodani nevesti« — če bo sreča — na prostem

Opozorjamo pa, da s tem naša Opera še ni dopolnila svojega letošnjega festivalskega programa. Po »Ohridski legendi«, »Labodjevo jezero« in »Prodani nevesti« bo za zaključek uprizorila še »Hlapca Jerneja«, ki ga je po najpopularnejšem Cankarjevem delu uprizaril Matija Bravničar, dramsko pripravi in režiral pa Ferdo Delak. Prva predstava tega velikega glasbenega opusa, grandiozna tako po svoji množičnosti kakor po socialno revolucionarni tematiki, bo v torek, 16. julija. brk.

nedavno Arthur Miller med drugim dejal:

»Mi smo s svojimi moškimi pomagali, da se je država doignala do neke orste sile nad nami, mi, kar država ne more biti, ne da bi prizadela duha umetnosti in samih ljudi.«

V luči teh ugotovitev je potem razumljivo tudi čedalje močnejša težnja v novejši ameriški književnosti proti temu, da bi se književnost ločila od življenja in politikih družbenih tem. V deželi, ki je dala najizrazitejšo socialno književnost v začetku našega stoletja, ta zavestni konformizem sugestivno ilustrira položaj, v kakršnega je pripeljala ta nerazumna politika. Vsi tisti, ki cenijo ameriško kulturo, so enakega mnenja kot ameriška inteligenca, da so takšne metode zgodovinski anahronizem, ki ga je treba premagati. Zmaga razuma o nacionalnem življenju Amerike bi imela nedoumno tudi daljnosežne posledice izven njenih meja. Maršak tistega, kar danes povzroča skrb svetu in kar je posledica nezaupanja, bi bilo odpravljeno z dnevnega reda. Ali niso to prepričljivi razlogi za to, da so naša čustva na strani ameriške napredne inteligence, ki se, prepričani smo, zaveda svoje odgovornosti o tem usodnem trenutku.

Risto Tošolj

DNEVNE NOVICE

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 12. julija 1957

Padavine nevihtnega značaja so v teku večerajšnjega dne in zadnje noči zajela celotno Slovenijo. Nalivi so bili izrazito močni v severovzhodnem delu Slovenije. Največ dežja v zadnjih 24 urah so zabeležili na protiperonospornih postajah Jeruzalem 178,4 mm, Zavrč 125,7 mm, Juršinci 91,5 mm, Mestni vrh pri Ptuiju 79,7 mm, Maribor 50 mm itd.

Zaradi močnega dežja se je tudi ozračje ohladilo in so se srednje dnevne temperature gibale v mejah med 14 in 20 stop. C. Minimalne temperature so povsod nad 12 stopinj. Relativna zračna vlaga je tudi visoka in se giblje med 80 in 90 %.

Napovedi: Zaradi izrazito močnih padavin, ki so nastopile v zadnjih dneh po suhem in vročem vremenu, so spet dani ugodni pogoji za razvoj peronospor. Zaradi tega svetujemo vsem vinogradnikom Slovenije, naj izkoristijo vsa razpoložljiva sredstva in naj čimprej poškrbijo svoje vinograde proti peronospori. Skropljenje je treba izvršiti temeljito, tako da peronospora ne okuži grozdice. Sedaj je pričakovati, da se peronospora pojavi na vršičkih in mladih poganjkih ter ponekod na grozdju.

Vinogradniki! Za skropljenje vinske trte proti peronospori uporabljajte 1,5 % Bordeauxke brozge ali 0,3 % Dithian ali Lirotan. Pripravljeni brozi vedno prinesite še 0,3 % Cosan, Sumporol ali Kumulus, da zavarujete grozdje pred odtidjem.

Sedanje skropljenje naj se po možnosti izvrši čim hitreje, najdalje pa do vključno 15. t. m.

Kmetijski inštitut Slovenije in Hidrometeorološki zavod LRS

Razstava »M. J. Kremser Schmidt v Sloveniji«. Jutri, v nedeljo, 14. t. m., ob 11. uri bo javno vodstvo po razstavi v Narodni galeriji.

Dopisna šola za strojepis in stenografijo pri Zvezi stenografov in strojepiscev Slovenije, Ljubljana, Gospodarska 12, bo pričela posloovati v septembru. Pisarna navodila dobite, če pošljete svoj naslov in priložite znakmo za odgovor.

Kolkor plačaj — toliko dobiš! Če hočeš prvovrstno masno kremo, potem zahtevaj »ULTRAGIN« — šport kremo.

Vsaka drogerija, specerija, zadruga, vsaka trgovina, ki prodaja milo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«. Za čiščenje madežev samo »FLEX«.

Sobota, 13. julija ob 20.30: B. Smetana: »Prodana nevesta«. V glavnih vlogah sodelujejo mednarodno sloveči slovenski operni umetniki Valerija Heybalova, članica beograjske Opere, Rudolf Franci, član Opere v Düsseldorfu in Ladko Korosec, član ljubljanske Opere. Dirigent Demetri Zebre, dirigent zagrebške Opere. Predstava bo v Križankah, v primeru slabega vremena v Operi. Vstopnice se se dobijo pri festivalni blagajni v Križankah od 10-13 in od 17. ure dalje. Vstopnina: 300, 250 in 150 din, stoječe 80 din.

Nedelja, 14. julija ob 20.30: Večer slovenskih tržaskih in koroških pesmi. Sodelujejo koroški in tržaski pevski zbori z izbranim sporedom priljubljenih pesmi, ki bodo nedvomno navdušile občinstvo. Koncert bo v predverju Križank, v primeru slabega vremena v dvorani Slovenske filharmonije. Vstopnice so že danes na razpolago pri festivalni blagajni v Križankah. Vstopnina: 150, 100 in 80 din.

KONCERTI

Turistično društvo Ljubljana vabi na promenadni koncert, ki bo v soboto, 13. julija ob 17.30 pred Narodnim domom. Koncert izvajata godba JLA.

GLEDALISCA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE OPERA

Sobota, 13. julija ob 20.30: Letno gledališče Križanke, v okviru V. ljubljanskega festivala: Smetana: »Prodana nevesta«. Gostujejo Valerija Heybalova, Rudolf Franci in dirigent Demetri Zebre. (V primeru slabega vremena bo predstava ob 20.30 v Operi.)

Opera razpisuje tri mesta za operni zbor, in sicer za mezzosopran, tenor in bariton. Reflektanti naj se zgledajo v soboto, 13. t. m. ob 12. uri k preizkušnji v Operi.

Posameznike in kolektive, ki bi se želeli za prihodnjo sezono na novo vključiti v krog abonementov SNG, vabimo, da to pismo sporočijo Glavnemu tajništvu SNG, Cankarjeva 11-1. Prijava naj vsebuje: ime reflektanta, poklic, stanovanje in ali želi sedeti v abonmaju samo za Dramo ali samo za Opero ali za oboje. Te prijave bodo služile vodstvu SNG za pregled nad številom novih reflektantov na abonmaju. Abonementi minule sezone za prijavo ne pridejo v poštev. Rok za sprejemanje prijav je 20. julij t. l.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Mirko Višnar, Prešernova cesta.

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 14. julija Boštari Marija, brivski salon, Prešernova cesta.

KINO: premiera ameriškega barvnega filma »Tujec v sedlu«. Predstava ob 19 in 20.

»FLAVZ«: francoski barvni film »Kadet Roussel«. Predstava ob 18 in 20. V glavni vlogi Dany Robin.

ZIROVNICA: ameriški film »Gospod 880«. Predstava ob 20.30. V glavni vlogi Burt Lancaster.

DOVJE-MOJSTRANA: amer. barvni film »Pot v Hollywood«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Doris Day.

KOROSKA BELA: ameriški barvni film »Tujec v sedlu«. Predstava ob 19.

Z BLEDA

KINO

Angleški barvni film »Paris, mesto zaljubljenih«. V glavni vlogi Alec Guinness, Odile Versois, Vernon Gray in Elina Laburdette. Predstava ob 19 in 20.30.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, dne 13. julija 1957.

Poročila: 8.55, 9.00, 9.50, 10.00, 10.55, 11.00, 11.55, 12.00, 12.55, 13.00, 13.55, 14.00, 14.55, 15.00, 15.55, 16.00, 16.55, 17.00, 17.55, 18.00, 18.55, 19.00, 19.55, 20.00, 20.55, 21.00, 21.55, 22.00, 22.55, 23.00, 23.55, 24.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30-6.40 Reklame — 6.40-6.55 Naš jedilnik — 7.10-8.00 Zabavni zvoki — vmes ob 7.30-7.40 Mladim poslušalcem o počitnicah — 8.05 Tako jodlajo v planinah — 8.22 Lepe pesmi — 8.30-9.00 Utrinki iz literature — Stevan Raičkovič: Balada o predvečerju — 9.20 Ludvig van Beethoven: Prometejeva bitja, baletna glasba — 10.10 Zabavna matineja — 11.00 Za dom in žene — 11.15 V narodnem tonu. Igrajo in pojo: Mariborski pihalni ansambel in kvartet Vitek z Breda in Vero — 11.45 Veseli intermezzo — 12.00 Blaz Arnič: Simfonija delavcev — 12.30 Kmetijske nasveti — Tine Franc Cufnič: Delo gozdarstva odseka kmetijske zadruge v Rušah — 12.40 Južni ritmi — 13.15 Od arje do arje — 14.20 Z lastnimi močmi za novo življenje (reportaža iz Saleške doline) — Studio Celje 14.35 Naše poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Nove knjige — 16.00 Glasbene uganke — 17.10 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 18.30 Umetne in partizanske pesmi v izvedbi Zenskega vokalnega kvarteta in moškega zbora »Enakost« — 18.45 Okno v svet — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevniki — 20.00 Vesela večer — 21.00 Melodije za razvedrilo — 22.15 Oddaja za naše izselence — 23.00-23.15 in 23.30-24.00 Oddaja za tujino (Prenos iz Zagreba).

II. program

14.00 Partizanske pesmi in korošnice — 14.30 Igramo vam za odhiti in razvedrilo — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25-16.00 Simfonisti valčki — 22.15-24.00 V plesnem ritmu.

NAROČNIKI, POZOR!

LJUBNO V ZGORNJI SAVINJSKI DOLINI

je zelo lep, že dolgo poznan kraj, kamor leto za letom prihajajo turisti iz vse države. Tako bo tudi eden od naših naročnikov letos užival sedem dni lepih počitnic ob bistri Savinji

GOSTIŠČE »PRI ČEŠPOVCU«

LJUBNO OB SAVINJI

JE V LEPEM, MIRMEM TURISTIČNEM KRAJU OB SAVINJI • PENZION JE ODMAKNJEN OD CESTE, TAKO DA LETOVIŠČARJA NE MÖTI NOBEN HRUP IN PRAH • PENZION JE TIK OB SAVINJI, KJER SO LEPE MOŽNOSTI ZA RIBOLOV IN ZA KOPANJE • Z DOMA JE LEP RAZGLED NA RADUHO IN OSTALE SAVINJSKE PLANINE • HRANA JE IZDATNA IN PRVOVRSTNA, VINA PO IZBIRI • DNEVNI PENZION JE SAMO 500 DINARJEV • OBIŠČITE NAS! S TEM STE TUDI OBIŠČALI PRELEPO SAVINJSKO DOLINO!

ZAVEZANEC PRISPEVKA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Republiki zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

Republiki zavezanec za socialno zavarovanje v Ljubljani

Prizadete zavezanec prispevka opozarja, da je treba na podlagi navedenih 150. čl. uredb o delitvi celotnega dohodka — sestavi obračun za razdobje januar-juni 1957 ter event. preplačilo zahtevati od pristojnega zavezanca prispevka ne bodo predložili obračuna za I. polletje 1957, morajo odvajati prispevek za socialno zavarovanje po doslej veljavnih stopnjah, in sicer od neto izplačil.

MALI OGLASI

OBRAČUNSKA REFERENTA za delo v komercialnem sektorju sprejme ljubljanske mlekarne. Ponudbe pošljite v tajništvo, Vodovodna cesta 94.

SLIKE ZA VSE LEGITIMACIJE vam v dveh urah lepo izdelata Foto Pauli, Trubarjeva c. 38. Sprejemamo vsa ostala fotografska dela tudi izven mesta. Telefon 20-303.

GOSPODINSKO POMOČNICO, večjo kuhinjo, išče družina na Jesenicah, 13. avgust 1957. Naslov v področju inici LP Jesenice.

DVA PLESARJA za pleskanje pohištva v orehovi imitaciji sprejemamo takoj v stalno službo. Plača po dogovoru oziroma delo v akordu. Stanovanje in hrana za samca prispevana. Ponud

PODJETJE ZA VODNE POTI »IVAN MILUTINOVIC«
BEOGRAD, Gavrilca Principa 22 a

poziva delavce in uslužbence

ki jim je prenehalo delovno razmerje, imajo pa po uredbi o plačah (čl. 62) pravico do deleža pri delitvi plač iz dobička za leto 1956, naj se javijo podjetju zaradi izplačila, in sicer v treh mesecih od dneva objave tega oglasa.

Osebe, ki se v tem roku ne bi javile, izgube pravico do prejema plač iz dobička. Nimajo pa pravice do deleža pri razdelitvi plač iz dobička: a) osebe, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi njihove odpovedi in so bili zaposleni manj kot 9 mesecev; b) osebe, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi odpovedi podjetja in so bile zaposlene manj kot 6 mesecev; c) osebe, ki jim je bilo odpovedano zaradi kaznivih dejanj, ugotovljenega s sklepom disciplinskih organov ali s sodbo rednega sodišča. — V prošnji navedite točen naslov zaradi pošiljanja denarja.

2225

UPRAVNI ODBOR PODJETJA

ELEKTRO-KOPER

razpisuje delovno mesto za

tehničnega vodjo podjetja

POGOJI: Elektroinženir ali elektrotehnik z večletno prakso v organizaciji in vodstvu tehnične službe v podjetju.

Plača in stanovanje po dogovoru.

Ponudbe pošljite do 20. julija 1957 na upravo podjetja Elektro-Koper, Koper, Vojkovo nabrežje 6.

2356

O'išuite v »Ljudski pravici«!

Rudnik bentonita Celje

UPRAVA ŠTORE PRI CELJU

sprejme takoj:

rudarskega inženirja

za mesto tehničnega vodje podjetja
Zaželena praksa

glavnega računovodjo

z ustrežajočo kvalifikacijo

Pismene ponudbe naj interesi pošljejo na upravo podjetja do 30. julija 1957. Prošnji priložite kratak opis dosedanjega službovanja in kratak življenjepis. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

C-176

OBCINSKI LJUDSKI ODBOR ORAŠJE NA SAVI
okraj Brčko — komisija za volitve in imenovanja razpisuje

NATEČA

za izpolnitev naslednjih delovnih mest za:

I. V OBCINSKEM LJUDSKEM ODBORU:

- tržnega inšpektorja
- referenta za plan
- referenta za inovinsko-pravne odnose
- gradbenega inšpektorja

Pogoji: Popolna srednja strokovna izobrazba z najmanj 3-letno prakso pri poslih, za katere bi bili nastavljeni

II. V ZDRAVSTVENI POSTAJI V ORAŠJU:

- dva zdravnika splošne prakse

III. V OSEMLETNI SOLI V ORAŠJU:

- predavatelja za srbskohrvatski jezik
- predavatelja za nemški jezik
- predavatelja za prirodoznanje in kemijo
- predavatelja za petje in glasbo
- predavatelja za telesno vzgojo

Pogoji: Dokončana višja pedagoška šola z diplomskim izpitom

IV. V OSNOVNIH IN SESTLETNIH SOLAH NA PODROČJU OBCINE:

- deset učiteljev z dokončanim učiteljskim in opravljenim diplomskim izpitom

V. V OBRATU ŽIVNOREJSKE POSLOVNE ZVEZE V ORAŠJU IN KMETIJSKIH ZADRUG NA PODROČJU OBCINE:

- deset kmetijskih tehnikov z dokončano srednjo kmetijsko šolo in diplomskim izpitom

Pod I., II., III. in IV. temeljna plača po uredbi, dopolnilna pa po sklepu Obč. LO Orašje. Pod II. dopolnilne plače po sporazumu. Za vsa delovna mesta v Orašju in na področju občine so zagotovljena enosobna stanovanja. Za prosvetne delavce sta kurjava in stanovanje brezplačna. Pri prosvetnih delavcih tmajo prednost samski.

Rok za vlaganje prošnje je do 10. avgusta 1957. V prošnji navedite kratke podatke o službovanju in ji priložite overjen prepis spričevala o šolski izobrazbi, dokazila o času dosedanjega službovanja, prosvetni delavci pa tudi delovno karakteristiko. Za prosvetne delavce nastop 1. septembra 1957. Za ostale pa takoj.

2204

»METALNA« — MARIBOR
TOVARNA KONSTRUKCIJ IN STROJNIH NAPRAV

sprejme

inženirje in tehnike

strojne, gradbene in elektro stroke

Družinska in samska stanovanja so zagotovljena. Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. — Ponudbe sprejema personalni oddelek podjetja.

M-271

TOVARNA CEMENTA IN SALONITA
»15. SEPTEMBER« V ANHOVEM

JAVLJA JAVNOSTI ŽALOSTNO VEST, DA JE 11. JULIJA 1957
NENADOMA PREMINIL PRI IZVRŠEVANJU SLUŽBENIH
DOLŽNOSTI

inž. STANE AVANZO

NAS NEUMORNI SODELAVEC, ŠEF ODDELKA ZA NEKOVINE
NA ZAVODU ZA RAZISKAVO MATERIALA
IN KONSTRUKCIJ LRS

PLEMENITEGA SODELAVCA BOMO OHRANILI V NEPOZAB-
NEM IN TRAJNEM SPOMINU!

KOLEKTIV
TOVARNE CEMENTA IN SALONITA
»15. SEPTEMBER« — ANHOVO

»ISOL«
čisti kovine in
steklo!

PODJETJE

Splošna trgovska
Import-Export
KOPER

razpisuje
delovna mesta za:

SEFA
RAČUNOVODSTVA
TAJNIKA
KOMERCIALISTA
ZA IZVOZ

Pogoji za sprejem so: šolska izobrazba in praksa, ki je predpisana za uslužbenca v zunanji trgovini. — Plača po tarifnem pravilniku.

2351

RAZPIS

Na osnovi 10. čl. pravilnika o oddajanju gradbenih del in objektov (Uradni list FLRJ št. 13/57) razpisuje

TOVARNA MESNIH
IZDELKOV POSTOJNA

I. JAVNO LICITACIJO

za oddajo gradbenih in obrtniških del adaptacije obratnega prostora v Postojni

Skupna predračunska vrednost gradbenih in obrtniških del znaša 22.803.920 din.

Predvideni rok za dovršitev vseh razpisanih del do tretje faze je do 1. oktobra 1957, dovršitev vseh del pa mora biti končana do 1. decembra 1957.

Licitacija bo 29. julija 1957 ob 10. uri v prostorih Tovarne mesnih izdelkov Postojna v Postojni.

Projektni elaborat bo na razpolago od 17. julija 1957 dalje vsak dan od 8.—12. ure v prostorih investitorja.

Varščina v višini 1% predračunske vrednosti se položi v obliki garancijskega pisma ob priložnosti predaje ponudbe tik pred začetkom licitacijskega postopka oziroma obravnave.

Tovarna mesnih izdelkov
Postojna

2352

Mednarodna turistična avtobusna proga Rogaška Slatina—Celovec

Podjetje AVTOBUSNI PROMET — MARIBOR je vzpostavilo novo mednarodno avtobusno progo Rogaška Slatina—Maribor—Prevalje—Celovec. Avtobus vozi vsako nedeljo po naslednjem voznem redu:

6.30	20.30 odh.	Rogaška Slatina	prih.	6.20	20.20
7.35	21.35 prih.	Maribor	odh.	5.15	19.15
7.45	— odh.	Maribor	prih.	—	19.00
9.35	—	Prevalje	—	—	17.05
11.40	— prih.	Celovec	odh.	—	15.00

Povratna vozovnica iz Maribora do Rogaške Slatine in nazaj stane 350 din, za otroke do 10 let pa 175 din. Vozovnice kupite v Potovalnem uradu na Glavnem trgu 25, kjer dobite tudi vse druge informacije.

AVTOBUSNI PROMET — MARIBOR

M-273

NOVO! Gospodarskim organizacijam! NOVO!

Izšla je naša velika in znana izdaja:

PREDPISI O RAZDELITVI CELOTNEGA DOHODKA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ ZA LETO 1957

s pojasnili in primeri za njihovo uporabo ing. Božidara Raceta in Dragomira Živančevića

Ta edinstvena zbirka vsebuje:

Zvezni družbeni plan za leto 1957 z vsemi dopolnili in spremembami — Uredbo o razdelitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij — Uredbo o plačah delavcev v gospodarskih organizacijah

Zbirka vsebuje več kot 50 predpisov, na primer: predpise o razdelitvi celotnega dohodka za določene gospodarske organizacije, predpise o določanju dela dobička za plače, uredbo za določanje osnov za prispevek proračunom in druge predpise za izvajanje zveznega družbenega plana in uredbe o razdelitvi celotnega dohodka, kakor tudi tabele prispevka proračunom iz osebnega dohodka, ki so postavljene v prikladni obliki, tako da lahko služijo neposredno pri sestavljanju plačnih spisikov

Izdaja v latinici

Cena 700 din

Izvršujemo tudi posamezna neposredno sprejeta naročila po povzetju brez plačila poštnine

Ob tej zbirki zahtevajte tudi našo novo izdajo:

»Priročnik za sestavljanje periodičnih obračunov gospodarskih organizacij za leto 1957«

ing. Ivana Apostolovića, V. Djonlića, v redakciji Nikole Petrovića

Naše izdaje so stalno naprodaj v teh naših prodajalnah: v Beogradu, Maršala Tita 66, Knez Mihajlova 21 in Zeleni Venac 10; v Zemunu, Maršala Tita 11; v Novem Sadu, Zmaj Jovina 22

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD
Prizrenska 6, poštni predal 479

2232

OBVEŠČAMO LASTNIKE MOTORNIH KOLES IN TRGOVSKO MREŽO NA
DROBNO, DA NAM JE PRISPELA V SKLADIŠČE VEČJA KOLIČINA

uvoženih verig za motorna kolesa

NAMENJENIH SIROKI POTROŠNJI

VERIGE SO PRVOVRSTNE, CENE ZMERNE • ZAHTEVAJTE NAŠE PONUDBE

»AUTO-HRVATSKA«, trgovsko podjetje, ZAGREB

DRASKOVIĆEVA ULICA 47 — telef. 38-488, 33-774 in 36-812

775

Bert Sotter kot
Veljko v filmu
»Rafal v nebo«

»RAFAL V NEBO«

● Pred kratkim so začeli v Zajači pri Loznici snemati v proizvodnji podjetja UFUS film »Rafal v nebo«. Scenarij je napisal Bogdan Jovanović, ki ga poznamo kot scenarista filma »Zenica«, v glavnih vlogah pa nastopata Dara Calenić kot Smitja in Bert Sotter kot Veljko. Režijo je prevzel Vanja Bjenjaš, sceno je pripravil arhitekt Krivokapić, glasbo pa piše Bojan Adamić.

Vsebinska »Rafala v nebo« je v kratkem tale: Enoto narodnoosvobodilne vojske prihajajo v osvobodjena mesta, sovražnik je potolčen, bliža se konec vojne, borci bodo lahko šli v kratkem na dopust.

Partizan Veljko se po triletni odsotnosti vrača k staršem v domačo vas, spotoma spozna vaško dekle Smitjo, ki ji v šali pove, da bo prišel po njo, ker je vdovec. Doma pa najde Veljko pogorišče in grobove, ki jih je že prešel plevel. Sosed mu pove, da je zažgal njegovo hišo in mu pobil otroke četnik Pera Malivuk.

V želji po maščevanju se Veljko vrne v vojašnico prav na dan nemške kapitulacije. Tam skliče tri najboljša tovariše in jih prosi, naj mu pomagajo pri maščevanju. Ubiti hoče Malivuka, prijatelji pa ga preprečujejo, da bo

Glavno žensko vlogo igra v novem filmu podjetja UFUS Dara Calenić (Smitja)

Trije prijatelji povedo komandantu, kaj se lahko zgodi njegovemu tovarišu Veljku, zato jim ta ukaže, naj ga pripeljejo nazaj

v vojašnico, da bi se pogovorili z njim. Kosta (eden izmed Veljkovih tovarišev) pa meni, da nima smisla hoditi po Veljku, ker ga bo sla po maščevanju tako ali tako v kratkem spet premagala, zato bi bilo bolje, da bi mu kar zdaj pomagali.

Patrolji se pridruži deček, ki ga je kot vojno siroto brigada vzela za svojega. Zlasti Veljko ga ima zelo rad. Kosta odloči: šli bodo k Malivukovi hiši in tam pripravili zasedo. Če bodo Malivuka ubili, se bo Veljko sam vrnil v vojašnico, se umiril in začel novo življenje.

Veljka pa medtem ujamejo četniki. Med njimi najde znanca, ki so ga prisilno mobilizirali v četnike, in ta mu pomaga pri begu. Hkrati pa Veljko izve, da je izginil tudi Malivuk. Trije člani patrolje spoznajo, da bo Veljko, če je še živ, poiskal Malivukovo hišo, to pa pomeni, da bo pobil njegove otroke in starše ter zažgal njegovo hišo. Partizani ne morejo dovoliti, da bi Veljko ravnal prav tako kakor Malivuk, zato postavijo zasedo njemu in sklenejo, da mu bodo na vsak način preprečili maščevanje.

Veljko išče Malivukovo hišo in po naključju naleti na Smitjo,

Podjetje UFUS

snema novo
filmsko zgodbo
iz narodno-
osvobodilne
vojne

ki jo je bil spoznal, ko je šel na dopust. Tudi ona je osamljena, zato ga skuša pregovoriti, naj opusti svoj namen. Veljko pa čuti, da ne bo imel miru, dokler ne bo storil, kar mora storiti. Napoti se naravnost proti Malivukovi hiši, tam pa ga počakajo v zasedi oni trije tovariši...

Se pred letom dni je Tommy Steele postopal po londonskih barjih ter se hranil v glavnem z žvečilnim gumijem in s črno kavo, pišejo angleški listi o mlademu filmskem igralcu, ki se je kot angleški dvojniki ameriškega izumitelja »Rock and Rolla« Elvisa Presleya uveljavil v avtorografskem filmu »Tommyjeva zgodba«. Njegove mlade oboževalke in somišljeniki so zadnje mesece tako vneto polnili filmske blagajne, da je občutno zrasla tudi Tommyjeva cena. Za svoj prvi film je dobil kuštravi kitarist 2000, za naslednjega pa mu ponujajo že kar 25.000 funtov honorarja.

FRANCOSKI FILM v številkah

Pred kratkim so v Parizu odprli prvi filmski sejmi, ki naj bi seznanili kar najširši krog obiskovalcev z razvojem francoske kinematografije in jo na ta način popularizirali doma in po svetu. Številni grafiki sodijo med največje zanimivosti sejma, ker odkrivajo doslej malo znane podatke o francoskem filmu, ki prav zadnje čase tako količinsko kakor kakovostno nenehno raste. Izbrali smo nekaj najbolj zanimivih podatkov.

Lani so posneli v Franciji 129 igranih filmov, kar je skoraj 13 odstotkov več kot leta 1955. Od tega so 90 filmov posnela domača podjetja, drugi filmi pa so bili izdelani v različnih koprodukcijah.

Francoska filmska produkcija je trenutno na četrtem mestu v svetu. Pred njo so samo Japonska, Indija, Združene države z 227 filmi; vrstni red za Francijo pa je naslednji: Nemčija 127, Anglija 106, Sovjetska zveza 100, Mehika 98 in Italija 91 filmov.

Jesse Lasky je medtem filmski akademiji vrnil »kamen spomine«. Tam je zdaj Oscar dobro spravljeno in čaka na pravega nagrajenca. Fred Zinnemann, ki ima kot ravnatelj filmske akademije pri podelitvi Oscarja odločilno besedo, je napovedal, da prihodnje leto ne bo sodeloval pri podeljevanju filmskih nagrad.

Sodišče je odložilo razpravo proti Franku Kingu, ker se glavna priča Robert Rich doslej še ni javil, brez njega pa ne bo mogoče ugotoviti, kdo je pravzaprav napadel in kdo ukradel nagrajeno filmsko zgodbo.

Spet enkrat je postala prva vrstica priljubljene popevke naslov lahke filmske zgodbe. »Portugalske perlice« snemajo Francozi v režiji Pierra Gaspard-Huita. Najprej so napravili zunanje posnetke na Portugalskem, potem so snemanje nadaljevali v madridskih ateljejih, zdaj pa so v Saint-Maurice. Na Portugalskem so nosili francoski igralci škotske bluze, igralke pa so imele precej sitnosti, ker so prihajale na plažo v kopalnih oblekah kroja bikini, to pa je na Portugalskem

Navzlic množici posnetih filmov je položaj francoske kinematografije na domačem tržišču vse prej kot zadovoljiv. Razlog za to je prenizko število kinematografov in čedalje manj gledalcev. Francija ima samo 5746 kinematografov z 2.750.000 sedeži; lani je bilo 410 milijonov gledalcev, ki so plačali za vstopnice 50 milijard frankov. Francoski kinematografi so prikazali 3500 filmov, od tega nad 2000 tujih. Francozi na splošno ne hodijo mnogo v kino. Anglež gre povprečno 23-krat na leto, American in Nemec po 13-krat, Francoz pa samo 9-krat.

Dohodki na domačem tržišču ne pokrijejo produkcijskih stroškov francoske filmske produkcije. Lani so posneli 70 igranih filmov, ki so stali producete manj kot sto milijonov vsak, stroški za 39 filmov so znašali od 100 do 200 milijonov, od 200 do 300 milijonov je stalo samo 12 filmov, pet filmov pa nad 300 milijonov. Kljub naraščajoči filmski proizvodnji kriza med francoskimi filmskimi delavci še ni rešena. Izmed skupno 172 režiserjev je bilo lani zaposlenih samo 90.

Zanimiva je tudi razdelitev denarja, ki ga plača Francoz za najcenejšo vstopnico. Ta stane 122 frankov; 26 odstotkov je državni davek, 40 odstotkov gre lastniku kinematografa, 10 odstotkov pripada distributerju, dva odstotka pa sta določena za proizvajalca filmskih tehnikov.

Film o puščavi Kara-Kumij

V Turkmenijo se je nedavno napotila skupina mladih filmskih delavcev iz Vzhodne Nemčije, ki bodo posneli na filmski trak življenje in delo prebivalstva te pokrajine. Za snemanje so se odločili predvsem zato, ker so na tem področju velika dela, ki bodo znatno spremenila zunanjo podobo pretežno puščavske pokrajine. Pri snemanju dokumentarne filma bodo sodelovali tudi sovjetski filmski delavci.

Film ima delovni naslov »Vođe Kara-Kumij«. Največjo pozornost bodo posvetili starim in novim vodnim napravam v Murgabski dolini, gradnji 300 km dolgega vodnega prekopa skozi puščavo Kara-Kumij, delu poskusnih znanstvenih postaj v puščavi in seveda tudi življenju turkmen-skih pridelovalcev bombaža in vinorejcev.

40 dežel na festivalu

V KARLOVIH VARIH KAŽEJO FILME TUDI V NOvem AMFITEATRU, KI JE V NJEM PROSTORA ZA PET TISOČ LJUDI

V Karlovih Varih se je začel filmski festival, eden številnih mednarodnih dogodkov v filmskem svetu. Letos bo trajal štirinajst dni, sodelujejo pa na njem nad štirideset dežel s 35 igranimi in 140 dokumentarnimi filmi.

Kakor lani so tudi letos odprli festival pod geslom »Za plemenite odnose med ljudmi, za trajno prijateljstvo med narodi«. Lani je prejel prvo nagrado francoski režiser Christian-Jacque za film »Ce bi vsi fantje sveta«, ki je posvečen ideji mednarodnega sodelovanja.

Med pomembnejšimi tujimi filmi, ki jih bodo pokazali v okviru festivala, je švedska »Pomlad življenja«, avstrijska »Sveta dediščina«, japonski »Tajfun številka 13«, britanski »Doktor na morju«, in-

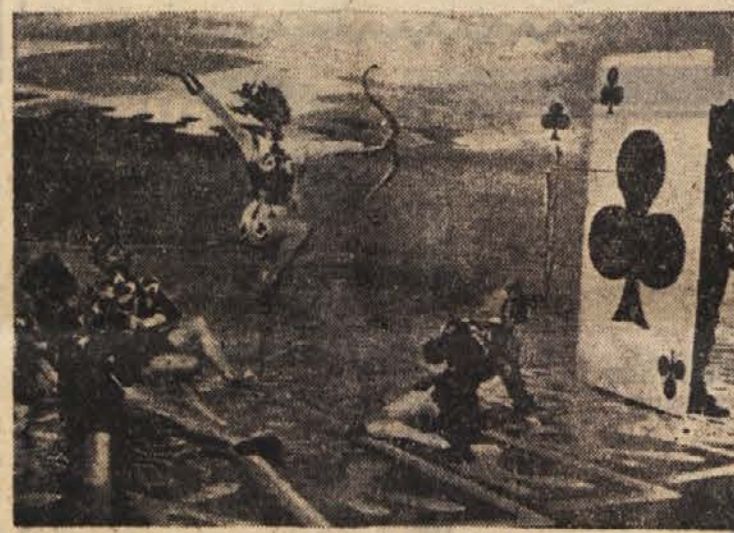
dijski »Lopov«, danski film »Ples mladih« ter sovjetska filma »Prolog« in »Višine«. Jugoslovansko kinematografijo zastopata na tem festivalu filma »Slab denar« in »Ne obračaj se, sin«.

Na otvoritveni predstavi so pokazali češkoslovaški film »Dobri vojak Svej« režiserja Jozefa Kozana. Ta barvni film o češkem vojaku avstroogrške vojske je že šesta filmska verzija Haškovega romana, ki je bil poprej posnet na filmski trak štirikrat na Češkoslovaškem, po enkrat pa v Avstriji in Veliki Britaniji. Čehi so hoteli pokazati ta film že na letošnjem festivalu v Cannesu, vendar je festivalski odbor v zadnjem trenutku zahteval, naj film umaknejo, češ da »bi lahko prizadel verska čustva udeležencev«.

Predstave so letos v Karlovih Varih v več dvoranah hkrati, razen tega pa še v velikem amfiteatru na prostem, ki so ga dogradili lani in je v njem prostora za 5.000 ljudi. Baje bodo začeli Čehi graditi prihodnje leto posebno festivalsko palačo.

Organizatorji festivala poudarjajo, da je ta mednarodna prireditev v vrsti podobnih srečanj še posebej pomembna zato, ker je neke vrste zveza med Vzhodom in Zahodom. Praviijo, da je bila tudi poslovnega festivala bilanca prav zato vsa leta doslej zelo ugodna.

Na lanskem festivalu so navezali zastopniki češkoslovaške kinematografije poslovne stike s producenti tistih dežel, katerih filmskih stvaritev poprej niso kazali v češkoslovaških filmskih dvoranah.

Z različnimi domisljicami v filmskih scenarijih skušajo zahodni producenti zagotoviti svojim filmom trg tudi na drugi strani »velike luže«. S takimi rečmi so začeli Američani, zdaj pa jih posnemajo tudi Angleži. Gornji posnetek kaže baletni prizor iz filmske zgodbe »Bodiva srečna«, ki v njej nastopata Vera Ellen in Tony Martin. Zgodba pripoveduje o ameriškem dekletu, ki obišče Škotsko, domovino svojih staršev, in tam spozna svojega bodočega moža.

Kdo je nagrajenec?

PRAVDA ZARADI NEZNANEGA SCENARISTA »RDEČEGA PRAHU«

V Evropo se je pripeljalo z letalom šest ameriških zasebnih detektivov, ki jih spremlja skoraj prav toliko novinarjev. Naročnik je Hollywood, naloga pa dokaj nenavadna. Detektiv naj bi polskali nekeje v Evropi moža, ki se je v zadnjih mesecih zelo proslavil v Ameriki. Za sedaj sicer niti še ne vedo, ali ta človek sploh obstoji. Imenuje se Robert Rich, ob letošnji razdelitvi je dobil Oscarja, najvišjo ameriško filmsko nagrado za najboljšo filmsko zgodbo lanskega leta. Rich je pripravil scenarij za film »The Brave ones«, ki so ga v nekaterih zahodnoevropskih deželah že prikazovali z naslovom »Rdeči prah«.

V ameriški filmski metropoli še vedno govorijo o scenariju in kar naprej omenjajo njegovo ime, in sicer ne toliko zaradi uspeha, kolikor zaradi nenavadnih okoliščin, karšnih v Hollywoodu že leta ni bilo.

Začelo se je na dan razdelitve Oscarjev. Robert Rich dotlej sploh ni bil znan med ameriški filmskimi ljudmi, zato so vsi napeto pričakovali prihod novega filmskega veljaka. Namesto njega pa je stopil na oder neki Jesse Lasky in kot zastopnik prevzel visoko odlikovanje. Nagrajenec se je telefonično opravičil.

Ljudje iz ameriške »tovarne sanj« so bili presenečeni, ker se nagrajenec ni prikazal in tudi kasneje ni dal glasu od sebe. Začeli so iskati, pa niso prišli daleč. Našli so sicer nekega Roberta Richa, vendar je ta zanikal sleherni zvezo s filmsko zgodbo in s filmom sploh.

Potem so se spravili nad producenta »Rdečega prahu«. Frank King je dejal: »Avtorja boste mo-

rali polskati nekeje v Evropi.« Povedal je le še to, da je Richu kakih 34 let in da ima kozjo bradico.

Zanimanje se je sprevrglo v škandal, ki so o njem mnogo govorili, ker se je potem vmešala v zadevo konkurenca. Brata Nasour, ki sta producenta pri neki ameriški filmski družbi, sta obtožila Franka Kinga tatvine in sta zahtevala tri četr milijona dolarjev odškodnine. Zatrjevala sta, da sta že pred petimi leti kupila od Paula Raderja na las podobno odsko delo, ta pa je dokazal, da je kupil zgodbo od hollywoodskega specialista za grozljive filme Willisja O'Briena. Tudi drugi strokovnjaki za scenarije so napadli odločitev filmske akademije in so Raderju podelili imitacijo Oscarja z napisom »Najboljša filmska zgodba, izposojena v letu 1956«.

Potem se je odpravila iskat pisca zgodbe o bikoborbi kopica ljudi, ki so hoteli dokazati svojo domiselnost, cela vrsta pa je tr-

dila, da jih je pisatelj okradel. Med drugimi je nastopil tudi Orson Welles, ki je zatrjeval, da je že posnel isto zgodbo pod naslovom »Moj prijatelj Bonito«.

Jesse Lasky je medtem filmski akademiji vrnil »kamen spomine«. Tam je zdaj Oscar dobro spravljeno in čaka na pravega nagrajenca. Fred Zinnemann, ki ima kot ravnatelj filmske akademije pri podelitvi Oscarja odločilno besedo, je napovedal, da prihodnje leto ne bo sodeloval pri podeljevanju filmskih nagrad.

Sodišče je odložilo razpravo proti Franku Kingu, ker se glavna priča Robert Rich doslej še ni javil, brez njega pa ne bo mogoče ugotoviti, kdo je pravzaprav napadel in kdo ukradel nagrajeno filmsko zgodbo.

prepovedano. — Posnetek kaže prizor iz filma z Anne Vernon in Jean-Claudom Pascalom v glavnih vlogah

Filmski DROBIZ

Tudi Vzhodna Nemčija bo razdelila jeseni nagrado za najboljši stvaritev na področju filma.

»Čudake je naslov novega filma, ki so ga Američani posneli po romanu Calderja Willingham in je v njem doživel filmski debut Ben Gazzara.

James McCarthy, James Daly in Tim Hunter nastopajo v filmu »Mladi tujec«, ki obravnava življenje in probleme mladoletnikov, otrok in razvezanih zakonov.

James Cagney bo nastopil v ameriški glasbeni komediji »Pro-pleskaj si voze«.

Igralki italijanskega rodu Pier Angeli so ponudili vlogo v filmu »Saljivece«. Če jo bo sprejela, bo nastopala kot partnerka Dannyja Keya.